

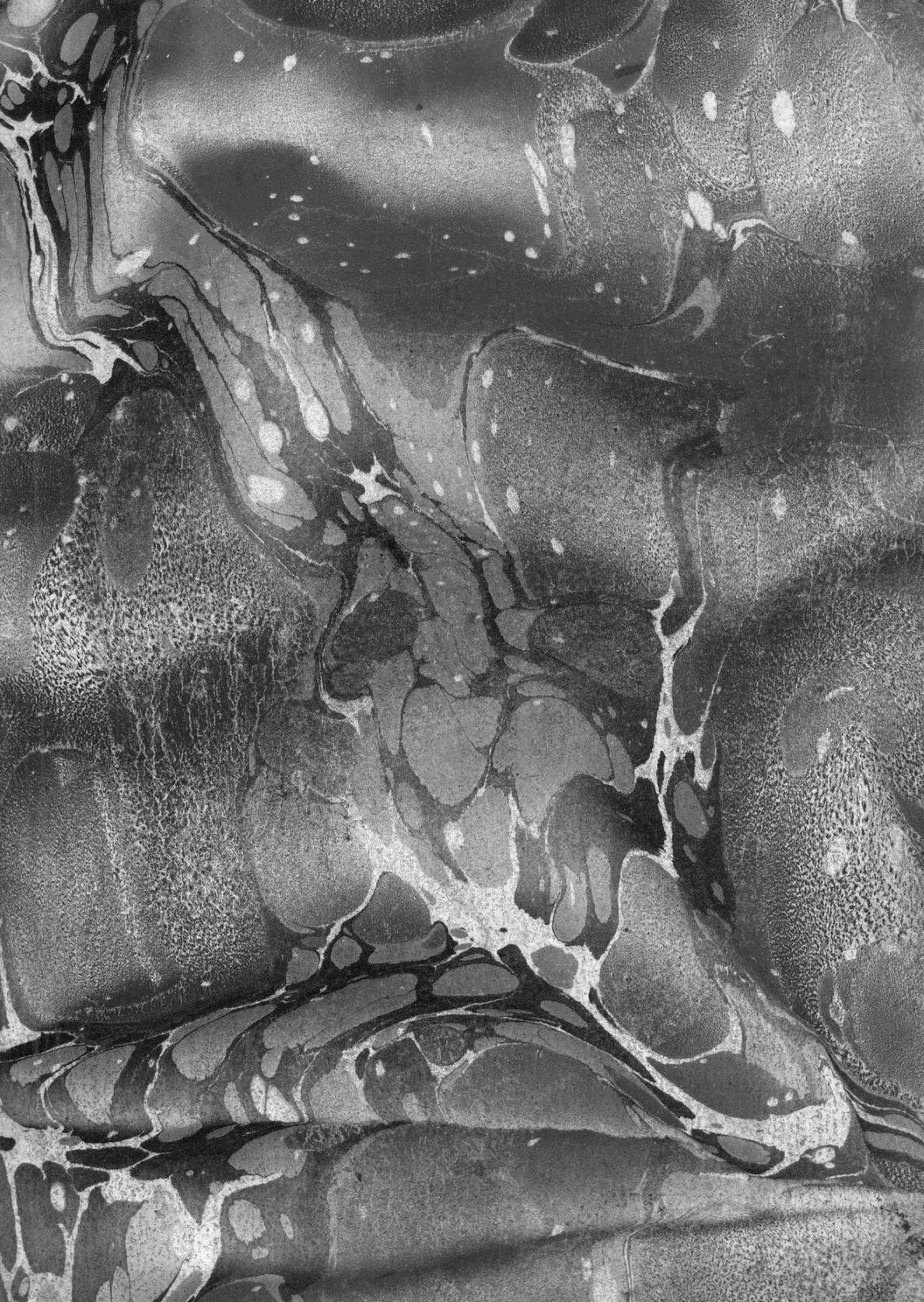
○
UBLICA

200
21

No. 43
Bala Reservada
Incunables

~~17~~

S. A. Lt. J. Cap. 4

Inc
43

Tel. no. 876711
C.B. 1000194453

Impbatío. alcoramí

Casa Professa de la Compañia de Jesus

Sanctis xpiane fidei cultorib⁹. sanctarumq³
virtutu⁹ zelatorib⁹. ¶ Frater antonius dela
pegna sacratissimi ordinis pdicator⁹ in pro-
uincia hyspanie inutilis. ac immeritissimus
prior prouincialis. S. P. D. Scio. Vera bo-
na neminem assequi posse: qui extra euange-
licam legem degit: et a christo domino nostro est alien⁹. Qu^o
igitur mahumet⁹ christiane religionis inimicissimus ho-
stis ac seuis⁹ persecutor. in sua quemq³ religione salua-
ri hominem censeat: si alioquin caste iusteq³ viuat: nisi ma-
humetica traditione relict⁹: ad alia^m transierit. Et in ea scrip-
tum sit (est enim sibi ipsi sepe contraria:) nulli salutem pa-
tere nisi in ea. Nos vero. contra sentimus: Et certi sumus:
uia vite soli xpiano (si bn⁹ agat) aperta ee. Nosq³ in luce am-
bulantes: neq³ offendim⁹ ad lapide pedes nros: et ne sarraceni
offendat: magnopere cupietes. z vltra ne decipiant: lumē of-
ferre desiderantes: nrm in dno iactauimus cogitatu^m. vt viam
ostenderet: p qua^m facili⁹ sarraceno⁹ multitudinē ad gregem
dominicu^m reducere possemus: creature eni dei sunt z ones:
sed errabunde extra caulas: in alienis pascuis procul ab oue-
li dnico letiferu^m carpentes cibū. pestifera alun⁹ herba. ape-
rui os meū: et dñs impleuit illud. Quq³ stilli officio describe-
re incepissem ea q³ meo ingenio se offerebat: diuina ppina-
te clemētia. libellū reperi sub modio positum. z sub puluere
vetustissimo absconditū. obliuioniq³ a magnis tpiibus tradi-
tū. a venerabili pre^{re} frē Ricoldo florentino nre sacratissime re-
ligiois p^{re}ssor. ac sacre theologie dignissimo p^{re}ssore editū.
Quē vt vidī: qcqd lucubraverā q³ citius ad nihilū redige-
re nō dubitauī: sed de tenebris in lucē. de sub modio sup cā-
delabru^m tāq³ lucernā ardentē in domo dñi (vt q³ ingrederen-
tur lumē viderēt) educere et ponere: ac arte impressoria com-
municare modis oibus elaborauī. Suscipiat igit⁹ charitas
vra tā in signe. tāq³ delectabilissimū: et nō min⁹ utilissimuz
opus. Quod nō modo recreationi vestre: verū et animarum
cunctaru^m saluti summopere pro futurū credimus. Valete in
xpo iesu. qui est benedictus in secula. Amen.

**Incipit libellus fratris ricoldi ordinis fratrum pre-
dicatorum sacre theologie professoris contra legem
sarracenorum: prohemium.**

Uot sunt dies ser-
ui tui: quando facies de perseque-
tibus me iudiciū. Narrauerunt
mihī iniqui fabulationes sed nō
vt lex tua. Omnia mādata tua ve-
ritas iniqui persecuti sunt me ad-
iuuā me. ps. cxviij. Verba sunt ec-
clesie militantis q̄ suspirat ⁊ inge-
miscit grauata diuersis afflictionibus. a q̄bus diuino auxi-
lio liberari cōfidit. Et licet innumeras passiōes ⁊ tribulati-
ones ecclesia patiat̄. oēs tamē ad tres generaliter reducun-
tur. **P**rimo nāq̄ passa est rabiē manifeste persecutiōis a
tirānis paganis et hoc precipue a passiōe xp̄i vsq̄ ad t̄p̄a cō-
stantini. Videlicet trecētis decem annis. quo tēpore roma-
ni qui tenebāt monarchiā mundi. et alij pagani per mundū
in numeros sctōs dei martyres occiderūt. ⁊ pro illo tēpore
dauid ecclesie cōpatiēns dicit. Quot sunt dies serui tui. q̄n-
do facies de persequetibus me iudiciū. Sed clamāte ad de-
um sctōrum sanguine coruscantib⁹ etiā miraculis subito fa-
cta est mutatio dextre excelsi. ⁊ qui erāt xp̄ianorū persecuto-
res facti sunt ecclesiarū fundatores ⁊ bellī triumphales du-
ces. **S**ed statim surrexit persecutio secūda hereticorum.
Statim enim aparuit dracho truculētissim⁹ de cauerna. frē-
dens ⁊ fremens ⁊ insibillās diuersos errores. arrij. sabelij.
macedonij ⁊ aliorū hereticorū. ⁊ pro illo tēpore maxime di-
cebat dauid. Narrauerūt mihī iniqui fabulationes sed nō
vt lex tua. Sed datū est tunc ⁊ aditū ecclesie lumē doctrine
⁊ multiplicati sunt doctores qui sacram scripturam aperue-
runt. s. ylarius. Augustinus. Jeronimus. Gregori⁹. Insur-
rexerūt etiā scti patres in deserto cū simplicitate et perfec-

tiōe vite. vt Hos drachōis etiā fragili filo canabino ⁊ stupeo
ligareſ. ⁊ efficacia ſcripturaz obſtructū eſt loquentiū iniquū.
Sed ſtatim poſt: tertia peſtis inualuit. ſ. periculū in falſis fra
tribus. Unde ſtatim poſt tpa beati gregorij tribulatio inua
luit hominū mente corruptoz. in ypocrifi loquentiū menda
ciuz. et orite ſunt tot fictiones et tot falſitates vite. doctrine
iuſticieqz. q̄ vix inueniſ aliqs tyrānus et malefactor q̄ non
inueniat excuſatores et blāditores ⁊ vix ē inueniſ aliqs ita
pfectus q̄ nō ſint cōtra eū latratores ⁊ detractores. Et iſta
peſtis cōtra eccleſiā durabit vſqz in ſenectā ⁊ ſeuū eius. vt
nō ſit ei ſpes niſi in auxilio diuino et permanentia veritatis
Unde et pro iſto tēpore dauid dicit. Oīa mādata tua veritas
iniqui perſecuti ſunt me adiuua me. Quasi dicat. Et ſi veri
tas ad tēpus in terra proſternitur oportet tñ q̄ q̄ citius re
ſurgat et efficaciter cognoſcat. ⁊ maxime adiuuante diuino
auxilio. In hoc igit. tertio ſtatu. ſ. poſt tēpora beati gregorij
tpe eraclij ſurrexit cōtra eccleſiā dei et cōtra veritatē qdam
dracho diabolicus homo lubzicus et obſcenis actib⁹ dedi
tus. noīe mahumet⁹. q̄ conſilio illi⁹ ⁊ auxilio q̄ mendax eſt et
pater eius. legē mendaciſſimaz et nephariā cōpoſuit. q̄ ſi ex
ore dei. q̄ legē apellauit alchoranū. q̄ ſi collectariū precep
torū dei. Hic mahumet⁹ ſup alios q̄ vnqz fuerūt perſecut⁹
eſt eccleſiā dei. Nō enī vno modo ſed oibus tribus genera
liter efferat. Unde modo per tyrannidē ſeuendo. modo
p legē ſeducēdo. modo per ypocrifiſim ſimplices ſubuerten
do. iā magnā partē toti⁹ orbis ſeducit permiſſione dei q̄ ter
ribilis eſt in cōſilijs ſup filios hominum. ¶ Ego igit frat
ricold⁹ minim⁹ in ordine fr̄m p̄dicatoz. de tāta dāpnatiōe cō
dolēs cogitaui vias antiqz ⁊ cōuertī pedes meos in testi
monia dei. Unde cū tranſiſſem maria ⁊ deſerta. ⁊ pueniſſem ad
famoſiſſimā ciuitatē ſarracenoꝝ. valdachū. vbi generale ip
ſozū ⁊ ſolenne habet ſtudiū. ibi pariter linguā ⁊ litterā ara
bicā didici. ⁊ legē eoꝝ diligētiffime relegēs. et ſtudioſe i ſco
lis ⁊ cū mgr̄is ipſoz frequēter conferēs. magis ac magis p
experiētia apprehēdi puerſitatē p̄dicte legis. Et cū incepīſ

sem in latinū trāsferre: tot inueni fabulas ⁊ falsitates ⁊ blasphemias. ⁊ eadē p oīa locis creberrimis repetita: q̄ tūc attediatus dimisi. Et su attritione de p̄dictis blasphemijs scripsi quas dā epistolās ad ecclesā triumphantē p̄ modū q̄relle amaricati animi. Nunc aut̄ est mea intentio. de summa veritate cōfusus cōfutare principales obsceitates tā perfide legis. ⁊ dare occasionē alijs fratrib⁹ per quē modū possint facilius reuocare ad deū sectatores tāte pfidē. Qd̄ vt cōuenienti⁹ fiat: totū opus p̄ capitula certa distinxī.

¶ Distinctio capitulorum.

- ¶ Prīmū capitulū cōtinet p̄ncipales illi⁹ legis errores.
- ¶ Secundū. quis modus seruandus est cum eis.
- ¶ Tertiuū ē ostēdere q̄ lex illa nō est lex dei. q̄ nō attestatur ei. nec lex noua. nec vetus. Ex quo sarraceni tenent̄ recipere auctoritatē veteris testamētī et euangelij.
- ¶ Quartū ē q̄ nō hēt stilū neq̄ modū legib⁹ dei alijs cōsonū
- ¶ Quintū est. q̄ nō cōcordat in sentētia cū aliquo alio.
- ¶ Sextū est. q̄ in multis cōtradicit etiā sibi ipsi.
- ¶ Septimū est. q̄ nō attestatur ei aliq̄d miraculū.
- ¶ Octauū est. q̄ nō est rationalis.
- ¶ Nonū est. q̄ cōtinet falsitates apertas.
- ¶ Decimū est. q̄ violēta. Et de uenientib⁹ ad ipsam legē.
- ¶ Undecimū. q̄ inordinata.
- ¶ Duodecimum. quia mala.
- ¶ Tertium decimu. mōde institutione alchorani. et quis fuit auctor et inuentor illius legis.
- ¶ Quartū decimū. de fictione improbabilissime visiois.
- ¶ Quintū decimum continet sex questiones comunes sup̄ alchoranum.
- ¶ Sextū decimū. de prehennētia euāgelij ad alchoranū.
- ¶ Decimū septimū ē. respōsio sarracenoꝝ ad predicta.

¶ In hoc primo capitulo signātur principales errores legis sarracenoꝝ.

Primo igitur o

portet scire q̄ sūt p̄ncipales er-
rores quos lex sarracenoꝝ po-
nit: in quib⁹ maxime legi dei
cōtrariat̄. Et sciendū q̄ oīum
antiquoꝝ hereticoꝝ feces. q̄s
diabolus in alios sparsim semī
nauerat simul in mahumetū re-
uomuit. Ipse nāq; mahumet⁹
cū sabellio negat trinitatē. Ponit enī in diuinis quendā bi-
narium q̄ est numer⁹ infamis ⁊ alteritatis p̄ncipiū. Ponit
enī ipsā diuinā essenciā ⁊ eius aīam q̄si alterā ⁊ diuersā vn-
de deū pluralit̄ loquentē introducit in alchorano. ⁊ sic vide-
tur ipsa ⁊ ipse xp̄s alterius essencie a deo. ⁊ deo minor ⁊ ei sub-
ditus. et in hoc cōuenit cū arrio ⁊ eunomio. q̄ ponebāt xp̄m
purā creaturā licet excelentissimam. Et videt̄ hec positio a
platonicoꝝ dictis exorta. q̄ ponebāt sūmū deū p̄met cre-
atorē oīum rerū. a quo primū efluxisse dicebāt q̄ndam mē-
tē in q̄ essent forme oīum rerū: superior oībus alijs reb⁹ q̄
paternū intellectū noiabant. et post hāc aīam mūdi deinde
alias creaturas. ¶ Quod ergo in scripturis sacris de dei
filio dicit̄. hoc de mēte intelligebāt. ⁊ p̄cipue q̄ sacra scrip-
tura dei filiū dei sapientiā noiabat ⁊ verbū dei. Cui etiā opi-
nioni cōsonat opinio auicene. q̄ supra aīam p̄mi celi ponit in-
telligentiā primā mouentē primū celū supra quā vlteri⁹ deū
in sūmo ponebat. Sic igit̄ arriani de dei filio suspicati sūt. q̄
esset quedā creatura supeminēs oībus alijs creaturis q̄ me-
diāte de⁹ oīa creasset. Mahumet⁹ itaq; ponit xp̄m hoīem
sanctissimū ⁊ virtuosissimū sup oēs alios hoīes. ⁊ exp̄sse vi-
det̄ i eo aliquid ponere vltra hoīez. Noiat enī ipsū verbū dei
sp̄m dei. ⁊ aīam dei. Qd̄ tñ in veritate dicat̄ deus: omnino
deridet. Ad qd̄ cōfirmandū duo p̄cipue inducit. vnū q̄ ipse
xp̄s hoc de se nunq; aseruit nec dixit. aliud q̄ ipse videt̄ di-
xisse contrariū. Unde dicit mahumet⁹. Xp̄iani dicūt xp̄m es

se deū: et ipse xps dixit iudeis . adorat e deū meū et deū vrm
 dñm meū et dñm vrm . hec igit̃ proluxus exposui vt manife-
 ste sciat̃ q̃ illud qđ diabolus in mūdo incepit per arriū: sed
 cōsumare nō potuit: postea tepescēte in ecclesia feruore et cre-
 scente malicia p̃ mahumetū cōpleuit . deinde tñ ad plenum
 cōsumabit maliciā p̃ anti xpm . q̃ suadebit mūdo q̃ xps nec
 est deus nec verus de⁹ fuerit . nec filius dei nec bon⁹ homo .
¶ Sūma vero intētio mahumeti est q̃ xps nec est verus de⁹
 nec dei fili⁹: sed homo quidā sapiēs et sctūs et propheta ma-
 ximus: sine p̃re . et de virgine nat⁹ . et in hoc cōuenit cū carpo-
 crate heretico **¶** Asserit etiā mahumetus q̃ deus nō potest
 habere filiū qz nō habet vxorē . et in hoc cōuenit cū carpo-
 crate heretico . **¶** Adidit etiā q̃ si de⁹ haberet filiū: tot⁹ mū-
 dus esset in periculo: qz esset inter eos scisma . et in hoc con-
 uenit cū cerdonio heretico et cū iudeis . **¶** Asserit etiā q̃ iu-
 dei nō occiderūt xpm nec crucifixerūt sed quendā ei simile
¶ Adidit etiā q̃ deus trāstulit xpm ad se: sed aparebit cir-
 ca finē mundi: et occidet ante xpm . et postea deus faciet euz
 mori . Et qz negat xpi passionē negat oīa sacramēta ecclesie .
 q̃ ex passione xpi efficacitā habēt . et in hoc cōuenit cū donati-
 stis hereticis . **¶** Dicit etiā q̃ demones possunt saluari per
 alchoranū: et q̃ ipse audito alchorano multi ex eis facti sūt
 sarraceni . Et in hoc aliq̃liter imitat̃ origenem q̃ dixit q̃ ad-
 huc demones saluabunt̃ . **¶** Dicit etiā q̃ q̃ndo deus misit
 p̃ eo gabrielē q̃ ipse iuit ad eū et deus imposuit ei manus . et
 sensit tantā frigiditatē tactus a deo inter humores . q̃ per-
 uenit frigiditas usqz ad medullā spine dorsī . et in hoc cōue-
 nit cū antropomortitis . q̃ ponūt deū corporeū **¶** Dicit etiā
 spūm sctūm esse creaturā . et in hoc cōuenit cū macedonio .
¶ Dicit etiā q̃ angeli facti sunt demones qz noluerunt ad-
 preceptū dei adorare adā . In hoc aut̃ . omnino neminem imi-
 tatur . **¶** Ponit etiā mahumet⁹ q̃ vltima hoīs beatitudo
 est in comedēdo et luxuriādo in vestibus preciosis et in ortis
 p̃rriguis . et in hoc cōuenit cū cherinto . et cū q̃busdā antiqs
 paganis . **¶** Dicit etiā circuncisionē esse teneandā : et in hoc

conuenit cum ebione heretico. Concedit pluralitatē vxorū
et cōcubinaz et ancillarū quotquot quisq̄ ceperit i bello: et
pōt nutrire: accipe etiā indifferēter vxores aliorū. et in hoc
videt cōuenire cū nicholaitis hereticis. Dicit etiā occiden
dos oēs q̄ nō credūt suā legē. nisi soluant tributū. Videt etiā
cōcedere sodomīā tam cū viro q̄ cū muliere. in capitulo. de
uacca. Licet ipsi paliēt quibusdā honestis expositionibus.
Hec autē fuit tota sua intētio ut refecaret qcquid erat ardu
um in credendo. et quicq̄d erat difficile in operādo. et cōcede
re omnia: ad q̄ mūdani homines proni erāt et maxime arabes
scz gulā. luxuriā et rapinā. De vtutibus autē puta: de humi
litate vel patiētia vel de pace: vel abstinētia: vel de caritate
dei vel pximi vel de vltimo fine: nihil notabile dixit. Et qz
de oibus istis poterat eius falsitas et malicia deprehēdi: tan
per vetus quā per nouū testamētū. q̄ p̄ dicta philosophorū
qui de virtutib⁹ et de vltimo fine hoīs tractauerūt: ipse man
dauit. q̄ nihil oīno crederēt: qd̄ esset cōtrariū huic legi. sed
asserēs cōtrariū occideret. Ipse tamē multū comēdat psal
teriū et alios p̄phetas. et iob et legē moysi. sed sup̄ oīa alia co
mēdat euangeliū xp̄i. et dicit: q̄ xp̄s de ipso p̄phetauit in euā
gelio dicēs. Annūtio vobis denūtio dei: q̄ post me veniet: et
nomē eius mahumetus. hoc autē nomē asseruit esse scriptū
ab eterno in throno dei insup̄iori parte ad dexterā. Ad hec
autē omnia credēda: nō ostēdit miraculū. sed nudauit ensez
et ait se missum fuisse a deo: nō in virtute miraculorū: sed in
virtute armorū. Hec autē q̄ predicta sunt: sunt tantū p̄nci
pales errores q̄ continent̄ in alchorano. q̄ est lex sarraceno
rum. Falsitates autē q̄ ibi cōtinent̄: sunt quasi infinite. De
quibus postea agetur in capitulo nono.

¶ Secūdū capi. cōtinet q̄s mo

(dus sit seruād⁹ cū sarracenis i disputatiōe.
Secūdo notandū est quis modus sit tenendus
cū eis. Et sciēdū q̄ ipsi sunt valde curiosi audi
re ea q̄ sunt fidei nr̄e. et maxime de trinitate: et
de incarnatione. Et quia hec superāt rationē

et excedūt intellectū: illa nec credere volūt: nec intelligere
possunt. Nā in Esaia scdm aliā litterā legit. Nisi credide
ritis nō intelligetis. Sūt etiā contraria alchorano, qđ ipi cō
stātissime supponūt esse vrbū dei. Et ideo illa nō recipiūt sed
deridēt. Nā sicut dicit in prouerbijis, nō recipit stultus ver
ba prudentie, nisi ea dixeris que versant in corde suo. Et iō
non sunt eis proponēda ne spergant margarite ante porcos
sed insistentū est pmo z pncipaliter ostēdere vanā esse legē
eorū. Non enim sunt inserēde vtutes: nisi prius vicia extir
pent. Est etiā via facilior eligēda in oib. est autē facili⁹ ostē
dere fidē ipoz eē fidē friuolā: qđ pbare nram fidē esse verā.
qz fides est de nō visis z donū dei. Nā nra hēt existētiā sine
apparētiā, illa vero hēt solā apparēciā sine existētiā, et licet
nō habeam⁹ rōnes ad pbandū trinitatē z alia q sūt fidei, qz
tūc fides nō eēt fides nec esset meritoria: hēm⁹ tñ actoritatē
euāgelij cui alchoran⁹ dat testimoniu, z hēm⁹ miracula. Ipi at
nec miracula nec actoritates hnt. Nā z si alchoran⁹ eoz di
cat đ deo, nō dicatis tres statim reddīt rōnē dicēs. Qz est sol⁹
de⁹, cui⁹ cōtrariū nos nō dicim⁹ sed affirmam⁹ cū eis vnū eē
deū. Quē dicim⁹ nō solū vnū sed simplicissimū. Nec dam⁹
ei cōsortē neqz pticipē sic z ipsi, aiaz mūdī, uel uerbū, vł spm
vel diuinū quēdā intellectū: vt supius patet, nec est equāda
diuina maiestas hūano intellectui, ut qz illi nō possunt intel
ligere distinctionē psonaz sine distinctiōe essentie, qđ nō sit,
nec etiā ipsi hnt đ hec rōnes efficaces qđ de facili nō possim⁹
soluere, z hoc sufficit ad defensionē fidei. Magis aut grē
dū est ab eis, qđ sibi voluit alchoran⁹ eoz q deū introduxit
totiēs pluralr de se loquentē, cū sit vn⁹ z simplex, z h nō nisi
ut cogāt fateri plalitatē psonaz. De misterio at icarnatōis
qđ ipi oino negāt z nos p actoritatē euāgelij hēm⁹: grēdū ē
ab eis, vn sciūt q de⁹ nō est icarnat⁹. Aut, n. qz de⁹ nō potu
it illud facere, z h est falsū, qz cū sit oīs oia pōt q đ dictiōez
nō implicāt, aut nesciūt h facere: z sic iddē q pus. Aut no
luit: sed qđ siliari⁹ ei⁹ fuit: scinit ergo z potuit, sic potuissz
maiorē solem facere vel minorē. Et tūc instat eis probare: q

nō fecerit. et istud est eis impossibile pbare q̄ nō sit incarna-
tus. Est aut̄ hec probatio mahumeti q̄ dicit q̄ xp̄s nō dixit
se esse deū: hoc aut̄ est falsum vt patet in euāgelio. Nam li-
cet ipse ante resurrectionē hoc de se expresse nō dixerit. satis
tñ inuit qñ dixit. Ego principiū q̄ z loquor vobis. Et petrū
hoc expresse dicentem comēdauit dicēs. Vtūs es simō ba-
riona zc. Ipse aut̄ noluit hoc ante resurrectionē dicere. q̄
occult⁹ venerat vincere prudētia z humilitate z nō potētia
illū q̄ hominē astucia deceperat. Unde per eandē rationem
xp̄s ante resurrectionē nō dixit expresse ego sum deus. p̄ q̄s
nec piscator expresse dicit piscib⁹ sub esca est hamus. Post
resurrectionē vero hoc manifeste ostēdit. dando spūm sanc-
tum z auctoritatē remittēdi pctā. Unde dixit accipite spūm
sctūm; quoz remiseritis zc. Anz thomas hoc expresse cōfes-
sus ē dicēs. dñs me⁹ et de⁹ me⁹. de hoc regre infra in .ix. ca.
Sed dato q̄ ipse nō dixisset expresse. q̄ ipse dixit de se humi-
lia z ostēdit magnifica: sufficit q̄ hoc expressissime dixerūt
discipuli ei⁹. q̄ et hoc dicentes fecerūt eadē miracula q̄ ipse
fecerat. Sed q̄ ipsi sarraceni iā negāt tā miracula apostolo-
rū q̄ dicta ipsozū pro eo q̄ sunt cōtraria alchorano: insiste-
ndū ē ad cōfutationē tā pfide legis. z ostēdendū q̄ nō sit lex
dei: et q̄ sarraceni tenent recipere auctoritatē euāgelij z ve-
teris testamēti. hoc aut̄ ostendere possumus per ipsū alcho-
ranū. vt goliad pprio gladio iugulet.

¶ Capitlūm terciū ostēdit q̄ lex
sarracenoꝝ nō est lex dei q̄ nō attestat ei lex noua. nec vet⁹.
z q̄ sarraceni tenent recipere auctoritatē veteris testamēti
z euangelij.

Quartio sciendū est q̄ alchoranū nō ē lex dei:
nō enī attestat ei nec vet⁹ testamentū: nec euā-
gelij. q̄ ābo alchoran⁹ testat q̄ sint vere lex
dei: sz ip̄e mahumet⁹ seipsū comēdat: ip̄e de
seip̄o testimoniū phibet. Nos aut̄ inueni-
mus legē dei esse quandā cathenā cōtinuā:

ab eodē artifice fabricatā. vt vnus anulus alteri cohereat ⁊
correspondeat: ⁊ vnus ppheta de alio pphetat ⁊ mentionē
facit: et oēs alij pphetauerūt de xp̄o. Si ergo lex sarraceno
rū esset lex dei: et vocatio ad legē illā nō esset puerſio ſz con
uerſio vt ip̄i dicūt: quomodo oēs alios pphetas latuiſſet q̄
nullus de eo dixiſſet aliqd: Nos tñ nō inuenim⁹ q̄ moyses
vel aliqs pphetarū: uel ip̄e xp̄s aliqd dixerit de mahumeto
vel de ſua lege: niſi qñ dixit de pſeudo prophetis cauēdis.
Dixit etiā xp̄s. q̄ lex ⁊ pphete vſq; ad ioannē: vt mundus
ſcīret q̄ general' ppheta nō erat v̄turus ali⁹. Mahumet⁹
aut dixit ſe eē generalē prop̄ham. et q̄ ip̄e ſit ppheta neſci
m⁹. Scim⁹ tñ p̄chdolor: q̄ nūq; fuit aliqs ſeductor i mūdo
quē tot hoies ⁊ tot ppli in tā breui tpe ſequerent'. Ad hoc
aut reſpōdēt ſarraceni dicētes: q̄ moyses ⁊ alij pphete pphete
tauerūt de mahumeto. ⁊ q̄ etiā xp̄s de eo pphetauit expref
ſius oībus: q; dixit etiā ei⁹ nomē. vñ dixit filijs iſrl'. Euāge
lizo vobis de legato dei q; veniet poſt me ⁊ nomē ei⁹ mahu
metus: ſz dicūt q̄ iudei corrup̄erunt legē moyſi. ⁊ pphete et
xp̄iani corrup̄erunt euangelium. ⁊ q̄ non remanſit de ve
ritate legis ⁊ euangelij: niſi quantum eſt in alchorano. Sed q̄
hoc nō poſſit ſtare p̄bo p̄mo p̄ alchoranū eorū. nā dicit' in ca
pitulo de iona. Si fueritis in dubio de hoc q̄ reuelauim⁹ vo
bis: petatis ab illis q; legerūt librū p̄uſq; nos. Illi aut q; le
gerūt librū p̄uſq; ſarraceni: ſūt iudei ⁊ xp̄iani q; receperūt p̄
thatheucū ⁊ euāgelium. ſic expoſuit mahumet⁹ q̄ mahumet⁹
ſarraceniſ dicit q̄ petant a xp̄ianis ⁊ iudeis de dubijs. Sed
quomō miteret eos mahumet⁹ ad mēdacia teſtimōia ſi eſt p̄
pheta veridic⁹ vt dicūt. Nō erāt igiſ viciati librū iudeorū ⁊
xp̄ianorū tpe mahumeti: nec poſſunt dicere q̄ poſtea fuerūt
viciati. nā dicit' in capitulo elhagar. q̄ interpretatur baptiſ
mus. Nos inigt in persona dei descendere fecimus recor
dationē dei: ⁊ nos eādē custodiem⁹. Lex aut moyſi ⁊ euāge
liū apud eos dicit' recordatio: igiſ deus ſp̄ apud fideles te
ſtimoniū ſue ſcripture oſeruauit añ mahumetū ⁊ oſeruauit
poſtea. Preterea in capitulo elmayde. qd̄ interpretat' meſa

nota

dicit. q̄ iudex ē ab accene. dixit mahumeto: q̄n̄ iudei q̄rebāt
ab eo iusticiā z iudiciū. Et respōdit. Si uenerint ad te: iudica
inter eos iuste: q̄ de⁹ diligit iusticiā faciētes. Et quomō pe-
terēt ipsi a te iusticiā: cū sit apud eos vet⁹ testamētū in quo ē
dei iustitiat. Preterea: talis corruptio z mutatio scripture
nō potuit eē generalis z manifesta. q̄ alie naciōes sciuisent
nec particularis z occulta: q̄ sic aliq̄ codices itegri z incorrup-
ti remāsissēt. s̄z in oī lingua. z in oī puīntia inueniunt lex et
euāgelii eodē mō scripta. Preterea q̄ tuoz euāgelia nō sunt
scripta nec eodē tpe. nec eodē loco. nec eodez ydiomate. nec
ab eodē scriptore: s̄z mathe⁹ i hebreo i iudea. Joānes i gre-
co i asia. lucas i greco i acaya. marc⁹ i latino i ytalīa. Et eoz
translatio facta ē i latinū p̄ hieronimū. z alios añ t̄pa mahu-
meti. Et remisertunt exemplaria in omnibus linguis. Ergo
non poterāt per aliquos falsarios uiciari: q̄n̄ manifeste scire-
tur. Preterea nihil ē in fide xp̄iana ita maxime arduuz: sic
ē incarnatio dei. s̄. q̄ hō ille sit de⁹. z istud fuit maxime diffici-
le suadere mūdo. Añ z arriani z alij pagani p̄pter hoc pse-
cuti sūt xp̄ianos trecētis ānis. stinuis. z generaliter distule-
rūt recipe fidē z euāgelii illoz q̄ dicebāt. q̄ ille hō erat de⁹
Nō q̄ nō recepissēt plures hoies z mulieres deos z deas: s̄z
q̄ xp̄s fuit dict⁹ de⁹ absq̄ licētia romanoz. q̄m̄ ipi phibue-
rāt q̄ nullus diceret de⁹ sine auctoritate senat⁹. z etiā q̄ iste
de⁹ nō patiebat cōsortē. Nā si istū deū reciperēt cogebant
oēs alios deos reliquere. quod etiā erat cōtra pacta puīci-
arū. et legis. et osuetudinīs romanoz. Quomodo igit xp̄i-
ani in dāpnationē suā et detrimentū fidei. et prouocationez
romanoz et principū mundanoz: hoc maxime arduū z mi-
nus suasibile in suis scripturis et euangelijs addidissent.
Omnes enim consentiebāt hanc legē esse s̄ctissimā z rōna-
bilissimā. hoc solo excepto: q̄ rationez omnino excedit. s̄. q̄
hō ille sit uerus de⁹ et hō. Magis igit xp̄iani si aliqd de e-
uāgelio mutassēt: quod erat arduū z minus suasibile a p̄cti-
pio subtraxissent: ut plures ad fidē accederēt: z addidissent
aliquid suasibile q̄z ecōtrario. Preterea: quomodo christia

ni cū iudeis potuerūt cōuenire. a quib⁹ odio tā antiquo di-
uidunt: ut corrūperēt scripturas: et maxie hoc addēdo ī quo
nō cōueniūt. neqz enī iudei dicūt xpm eē deū neqz bonū ho-
minū. Vñ quantū ad hoc magis ōueniūt xpiani cū sarrace-
nis. q dicūt xpm ad min⁹ fuisse hoīem sc̄tissimū. Preterea
xpiani āte aduētū mahumeti: fuerūt diuisi in diuersissimas
sectas et p̄cipue oriētales in iacobinos et nestorianos. Nesto-
riani autē maxime ōueniūt cū sarracenis. et mahumetus mā-
dauit eos singularit̄ honorari. et quō cōuenissent nestoriani
cū iacobinis ad viciandū euāgelii: q tāto odio diuidunt q
ab inuicē occidunt. et tñ legi et inueni apud vtrosqz euāgelii
oīno idē sicut et apud nos. Preterea nomē mahumeti qre
xpiani subtraxisset de euāgelio: cū ip̄e t̄m cōmēdauerit xps
et matrē suā et euāgelii: ut diceret in alchorano. q in euange-
lio xpi est directio et p̄fectio. et nō subtraxerūt inde nomē dia-
boli. nec nomē pilati qui xps flagellauit. nec nomē iude qui
eū pdidit. Preterea quare apposuisset xpiani in euāgelio
q xps sit vere mortuus et crucifixus cū nō vid eat ei p̄prie
cōuenire cū sit vere deus: ut in euāgelio habet: et quō videt
cōsequēs q duo tā diuersa posuissent de suo. s. q sit vere de⁹
et vere mortu⁹: Preterea dato q potuissent in oībus libris
ponere. sed q̄s potuit oīb⁹ suadere: et in cordib⁹ gentiū scri-
bere q hoc accideret: et tñ hoc suasū est toti mūdo: ut susci-
perēt illud p̄ncipes et tyrāni. p̄h̄i et sapiētissimi homies ab in-
doctis et paupib⁹ hoīb⁹: ut etiā calipha debaldacho mozere
tur xpian⁹ et fuit inuēta crux ad collū ei⁹: ut testaret̄ factū qz
ipse dñs sarracenoꝝ mortu⁹ est vere xpian⁹. et ideo iudicaue-
rūt eū sarraceni q sequestrat⁹ sepeliret̄ ab alijs caliphis. et h̄
sepulchrū uidi in baldacho oculata fide. Omnibus igit̄ mo-
dis cōstat et auctoritate alchorani. et rōnib⁹ validis et aptis.
q euāgelii est inuariabile et nō viciatū neqz corruptū. Qu
igit̄ mahumetus comēdet euāgelii sup oēs alios libros: et
post illud vetus testamētū: cogunt̄ sarraceni recipere acto-
ritatē euāgelij et veteris testamēti. Preterea in alchorano
in capitulo. Elmeyde. qd̄ interpretatur mensa. dicitur. q fa-

milia libri nihil omnino sunt nisi compleant legem et euangelium familia vero libri sunt sarraceni. sicut ibidem ostendit. unde dicit. nisi compleant legem et euangelium. et quod reuelatum est ibi. Illud autem quod reuelatum est accipitur alcoranum. quod reuelatum est solis sarracenis ut ipsi dicunt. Idem hoc ostenditur in multis locis in alcorano. scilicet quod familia et libri sunt sarraceni secundum intentionem mahumeti. ¶ Dicitur enim in capitulo elementa quod interpretatur mulieres circa finem sarracenis. quod non vacilent in lege sua. unde ibi scribitur. O familia libri nolite vacillare in lege vestra et non dicatis de deo nisi veritatem et cetera. omnia que ibi hec idem. scilicet quod familia et libri sunt sarraceni. ostenderunt expresse in capitulo. lem. in fine libri. ¶ Si autem voluerint dicere quod lex vetus et euangelium est corruptum ostendant integrum et incorruptum et accipiemus. et maxime si uniforme ostenderint in omnibus linguis sicut nos ostendimus eis. Patet igitur quod alcoranum non est lex dei. quia lex vetus et euangelium que mahumetus testatur quod sint lex dei non attestant ei sed contrariantur

¶ Quartum capitulum ostendit quod

lex sarracenorum non habet stilum siue modum consonum legi dei.

¶ Quarto sciendum est quod alcoranum non est lex dei quia non habet stilum nec modum consonum legi dei. est enim metrica vel rithmica stillo. Blanditoria in verbis. et fabulosa in sentencijs. Quod autem sit rithmica in stillo. per totum librum patet legentibus in eo. nec tamen possumus conuenienter ponere exemplum. quia rithmus et versus in arabico non esset. si per omnia et fideliter transferretur in latinum. Sarraceni tamen et arabes in hoc maxime glorianter. quod sermo legis eorum et stilus est rithmicus. et dicunt quod in hoc patet quod deus fecit illum librum. et reuelauit mahumeto de verbo ad verbum. quia mahumetus qui fuit homo ydiota. nesciuisset inuenire tale stilum et tales sentencias. sed contrarium manifeste apparet. ¶ Videmus enim in sacra scriptura per quam constat quod deus qui locutus est moyse et iob et alijs prophetis sanctis. nunquam locutus

est eis p rithmos vel versus lex etiā moyſi z euāgelii dicit mahumetus. q̄ a deo sunt. z q̄ deus dedit librū moyſi z xp̄o z tñ nō est rithmicus uel metricus. Et alij prophete q̄ audierunt vocē dei nullus eorū dixit q̄ deus loqueret̄ metricē. q̄ etiā sapiētes z periti homines dedignant̄. Unde improperatū fuit mahumeto sicut habet̄ i capitulo. elenbra. q̄ interpreta tur propheta. q̄ dixerunt ei. p̄mo poetizas. p̄mo somnias. p̄mo trepidas zc. Talia improperabant ei vidētes nō solum q̄ nō erat stīlus dei. sed nec etiā propheticus. ¶ Alterius etiā est lex blāditoria in verbis. vltra q̄ dici v̄l credi posset extra illud. nō indoctis humane sapiētie verbis zc. Dicit enī q̄ deus est magnus et excelsus. et sapiens z speciosus. z q̄ sua sunt oīa que sunt in celo z in terra z intermedia. z q̄ iudicabit iuste. z ad omne verbū repetit laudē ipse. z hec omnino sine causa repetit centū vicibus z amplius. et post hec dicit. Nō est deus nisi deus. z credite in deum z in nunciū ei⁹. Dicēs se nunciū dei anthomaticē. z dicūt q̄ oīa ista sunt imediate ex ore dei. z q̄ mahumet⁹ ista dicere nesciuiſſet. Sz nunqd̄ consuetudo dei est q̄ ipse de se q̄si de alio loquēs dicat hoībus. q̄ deus est magnus z excelsus z alia huiusmodi: q̄ tediū est repetere. Sed quicqd̄ sit de stīlo z verbis certum est et omnib⁹ legētibus manifestū: q̄ lex illa est fabulosa in sentencijs. z licet posset vere dici q̄ per magna sui pte lex illa fabulosa sit. tñ de multis pauca q̄dam magis notabilia refferā. ¶ Dicit̄ enim in capitulo de nemele. q̄ interpretatur formica. q̄ salomō cōgregauit magnū exercitū angelorū. hominū. z animalū. z qñ ibāt inuenerunt fluuiū formicarū. z tūc dixit formica. o vos formice introyte in habitaculav̄ra ne interimat vos salomō z milites eius. z subrisit formica. z post pauca q̄ndo resinabantur oēs aues in exercitu. inuentū est q̄ deerat vpupa. z dixit salomon qd̄ est q̄ hic nō video vpupā. puniā eā z decolabo eā uel assignabit rationem q̄re defuit. z stetit vpupa nō multū lōge et ait. didisci q̄ vos nescitis. z veni ad vos de sabea cū veris rumoribus Inueni siquidē mulierē regnantē inter eos z compiz popu

notu hoc v̄l m̄

lum suū colere solē absq̄ deo zc. Itē in capi. del camalude.
q̄ iuterpretat luna dicit. Et propinquauit hora z fracta ē lu-
na. quod exponētes doctores eoz dicūt. q̄ mahumet⁹ stabat
cū socijs suis. z cū videret lunā appropinq̄ antē coniūctiōni
dixerūt ei. Ostēde nob̄ aliq̄d̄ pdigiū. z tū ipse inuit lune duo
bus digitis. i. indice z medio. z tūc fracta est in duas partes.
z vna medietas cecidit sup montē clibays. q̄ iminet ciuita-
tī meche. ex vna parte. z alia medietas super aliū qui mons
rubeus appellat situs ex alia parte ciuitatis. z cū sic fracta
esset luna: venit z intrauit manicā camisie mahumeti z ipse
Integravit eā. Item in capitulo. seba. dicit q̄ vermis indica-
uit mortē salomonis. vbi dicit glosa. q̄ salomō dū staret in-
xus sup baculū suū: subito tantus dolor eū arripuit. q̄ expi-
rauit nec tamē corruit diuino miraculo. demones autē qui
ei seruibāt videntes eum stare. credebāt eum viuētē: z na-
tus est quidā vermis de terra z corrosit baculū cui initeba-
tur: z tunc fracto baculo corruit salomō: z tunc concorue-
runt demones z tunc sciuerūt eū esse mortuū. z ex tunc cepe-
runt nocere hoībus quo ad posse. Itē ipse mahumetus in
libro narrationū reddīt rationē q̄ re vñū sit illicitū. Dicit
enim q̄ deus misit duos angelos vt bene regerēt z iuste iudi-
carent. z fuerunt iste angeli. arothz maroth. Quisq̄ venisset
mulier q̄ habebat causā: iuitauit eos ad prandiū z dedit eis
vinū. quod de⁹ eis mādauerat ne biberent: z inebriati requi-
runt eam de luxuria: z ipsa consensit hoc pacto: q̄ vnus do-
cuisset eā ascendere in celū. z alius descēdere. Et ascēdit in
celū. Cū autē eā deus videret: audita causa z modo: fecit eā
luciferū. ut esset ita pulchra inter sydera sicut erat in terra
inter mulieres. Data autē optiōne angelis qui pdicauerāt
ubi vellēt puniri. hic vel in futuro: cū eligerēt in presenti pu-
niri: suspēdit eos per pedes in puteo babilonis cū cathena
ferrea vsq̄ ad diē iudicij. Hec z his similia multa cōtinent
in pdicta lege. per q̄ quilibet sapiēs potest aduertere fictio-
nez. z q̄ nullo modo sit lex dei. Nō enim legis dei consuetu-
do est loqui hominibus per tales fabulas.

Quintū capitulū i quo ostē-

ditur q̄ alchoranū nō est lex dei: q̄ nō concordat in senten-
tia cum lege dei. nec cum aliqua alia.

Uinto sciendū est q̄ q̄cqd sit de stillo z mo-
do. manifeste patet q̄ nō sit lex dei ipsum al-
choranū. q̄ nō cōcordat in sentētia cū lege
dei. nec etiā cū philosophis q̄ de virtutibus
z vltimo fine hominis tractauerūt. Posue-
rūt enim phlosophi q̄ ipsa felicitas hoīs es-
set in parte intellectiua. et q̄ intellectus q̄ est suprema potē-
tia in hoīe aplicaret ad summuz intelligibile. et q̄ felicitas
esset premiū virtutis. et q̄ virt⁹ erat circa arduū. et alia hu-
iusmodi q̄ vera sūt. Sz ipsi nō intelligerēt pfecte. Xps autē
hec eadē in suo euāgelio ostēdit dicēs. Qd̄ arda via est q̄ du-
cit ad vitā et q̄ pauci sunt q̄ vadunt p eā. et lata est via q̄ du-
cit ad mortē z c̄. Et in hoc cōsonat sentētia Aristotilis q̄ di-
cit q̄ difficile est operari secundū virtutē sicut attrigere cen-
trū in circulo qd̄ pauci faciūt. Christus etiā posuit hoīs fe-
licitatē in visione dei dicēs. Hec est vita eterna: vt conoscāt
te solū verum deū. Hec eadē sunt notissima in veteri testamē-
to. Nā abrahe facte sunt promissioēs. Cui specialiter pmi-
sit de⁹ q̄ daret ei se ipm. absq̄ eo q̄ pmissit ei terrā z pmissio-
nis z benedictionē seminis. Moyses etiā cui deus tot ma-
gna cōtulerat et q̄ deū in subiecta creatura videbat. Cōside-
rans digne q̄ hoc nō sibi sufficiebat. instātissime petiit vi-
dere faciē dei et gloriā z c̄. Mahumet⁹ aut de virtutib⁹ ni-
hil tractauit. Sed de bellis et de rapina: viā latā sibi cōueni-
entē accepit: et suis sequacib⁹ filiis pditionis z mortis. An-
de necessitate salutis nō est eis nisi q̄ sarracenus dicat. Nō
est deus nisi deus. et mahumetus ē nūcus dei. De fine aut
vltimo cum nullo concordat nisi cum quibusdam antiquis
brutalibus qui nō discernebant inter sensum et intellectum
Et ideo felicitatem ponit in quibusdā sensibilibus. s. in cō-
mestione: in luxuria: et ortis p̄rriguis: et vestibus preciosis

de quib⁹ infra videbim⁹ i capitulo. vj. Nec potest dicere q^d
ista ponat p^r similitudinē. sicut etiā in euāgelio fit mentio de
mensa et cibo et huiusmodi in eterna vita. Ostēdit enī ex
euāgelio q^d per similitudinē ponunt. q^z ibi de vera felicitate
aliquid aperte dicit. Sed in alchorano nihil omnino aperte
dicit de vera beatitudine. sicut homo q^d eā nō apprehēdit. S^z
ad l^ram talē beatitudinē sibi depinxit. qualē homo lubric⁹
et carnalissim⁹ appetebat. Et licet verā felicitatē nō apprehē
derit. nec pmiserit hominibus: tñ de vltimo fine sarraceno
rū cogēte spū sctō aliq^d vera notabilia dixit. Fit enī ipse ma-
homet⁹ sarracenis. Vos diuidemini post me in septuaginta
z tres diuisiones. quarū vna salua: residuū autē totū igni de
putabit. Hec senia est apud eos ita autētica. q^d eā nō respu
it neq^z sapiēs neq^z stultus. Alia vero senia de hoc habet in
alchorano i cap^o. mariē. quod iterpretat. maria. q^d oēs sar
raceni ibūt ad infernū. Hāc sententiā credo esse verissimā.
licet ab ore mēdacissimī fuerit plata. Et in hoc cōcordauit
ppheta mēdax cū veritate p^rma. q^d dixit q^d lata est via q^d du
cit ad interitū et multi sūt q^d vadūt per eā. Et manifeste con
stat ex p^rdictis q^d via sarracenoꝝ est lata et multi sūt sarrace
ni q^d vadūt per eā. et ipsi vadūt ad infernū. Nō iā ex ore ve
ritatis tantūmodo. sed etiā ex ore pphete ipsoꝝ. Preterea.
patet ergo q^d alchoranū nō scordat legi dei: in preceptis z
prohibitionib⁹. Lex enim dei phibet homicidiū. rapinam.
scupinam. que oīa alchoran⁹ aut p^rcipit aut pmittit. Plu
ra vero horū habent in. ca. elmir. quod interpretatur lux.
Idē patet. in cap. elimimini. Ubi permittit concubitum tā
cū vxorib⁹ q^z cum illis quas in bello ceperūt. Ubi solū pro
hibet. q^d nō cōpellant eas perdere castitatē. S^z si sūt in con
cordia. secure scubāt zc. q^d ibi. Preterea. non scordat ei in
iudicijs. Lex enī moysi z euāgeliiū dicit. q^d nemo scdēpnetur
ad testimoniū vni⁹: sed in ore duoz vel triū zc. Lex at mahu
meti i multis locis dicit. strariū zc. Cōstat igif hāc legē al
chorani nō eē legē dei nec etiā a deo. nisi permissiue sicut et a
lia mala. discordat. n. a lege z etitēione dei q^d est saluteoīuz.

Sextū capitulū in quo osten- dit q̄ lex sarracenoꝝ contradicit sibi ipsi.

Exto considerandū est q̄ lex alchorani non solū desidet a lege dei. s̄ etiā nō cōuenit sibi ipsi. Et hec est sentētia et cōsideratio mahu meti. Dicit enī in capitulo. elnasa. q̄ d̄ interp̄ tatur mulieres. Si iste achoranus nō esset a deo vtiq̄ inuenirētur i eo cōtrarietates mul te. Constat autē q̄ multe cōtrarietates in eo et cōtraditiōes inueniuntur. Nam ipse in pluribus locis dicit. q̄ de⁹ non dirigit errantē. et tamē ipse docet orare vt dirigātur et edu cantur de tenebris ad lucē. et de inuis ad directionem. Ipse etiā dixit se fuisse orphanū et errantē. Constat enim: q̄ fuit p̄dolatra. et tamē dicit q̄ deus fecit talē prophetam. Et qm̄ deus misit pro eo: ipse ascēdit vsq̄ ad septimū celū. et impe trauit veniā cuidam angelo q̄ erat maior mūdo multis mil le vicibus. quē inuenit flentem pctā sua. Item dicit se esse generalem prophetam. Et tamen dicit q̄ alchoranus dat⁹ est ei arabice. et q̄ nescit aliam linguam nisi arabicam. Item dicit in capitulo. elbacara. q̄ d̄ interpretatur vacca. Quodiu dei et christiani et sabei saluabuntur. Et in capitulo. amra ni. dicit postea. q̄ nullus saluabitur nisi in lege sarraceno rum. Item ipse mandat eis q̄ non alterquentur cum homi nibus alterius secte verbis asperis. sed verbis mansuetis. Non enim pertinet ad hominem dirigere sed ad deum solū. Et vnusquisq̄ habet de se solo rationem reddere et non de alio. Et postea mandat in pluribus locis. q̄ occidantur et expolientur: qui non credunt. donec credant. vel soluant tributum. Preterea. ipse dicit in capitulo. libem. q̄ illi qui recipiunt sine deo dñm alium. tñ non est aliquis patronus et procurator eorum. sed deus reseruat sibi. Est igitur nota bilis contradictio quia ex vna parte auctoritate dei totiens mandat q̄ occidantur increduli. et ex alia parte deus man dat q̄ etiā pro tanto scelere: nullus est procurator ad puniē-

dum: sed soli deo reseruat. Item ipse in capitulo. zoalateni-
tim. in fine. iactat se: quod ipse non est de compellentibus. Sed
quomodo non est de compellentibus: quod mandat quod non credentes
occidant: expolient. Que enim est maior compulsio quam occi-
sio. Item in capitulo de. bacca. concedit sodomiam tam cum mas-
culo quam cum femina. Dicit enim sarracenis quod non polluant se cum
infidelibus nisi credant. Et de mulieribus dicit. Mulieres
vre aratura vestra: arate eas ut vultis. Et tamen in eodem capitulo
prius dicit. quod ille sodomite tpe Loth operati sunt abhomi-
nabile vitium: et pristinis nationibus insuetum. Amplius ipse di-
cit. quod Noe. Abraham. ysaac. et Jacob. et filii eorum fuerunt sar-
raceni. Et tamen ipse dicit quod mandatum est ei quod ipse esset prior sar-
racenus. Sed quomodo illi fuerunt sarraceni si mahumetus
fuit prior sarracenus. Preterea. constat quod non fuerunt sarrace-
ni quantum ad ritum: nisi postquam fuit data lex sarracenorum. Lex
autem sarracenorum est alchoranum. quod quidem fuit datum post legem
moysi et euangelium: sicut habet in alchorano. ymo adhuc
non sunt septingenti anni quod fuit mahumetus. Noe vero A-
braham. ysaac. et Jacob. fuerunt ante legem moysi: et ante euan-
gelium. Item ipse dicit quod deus prohibuit augurium. Et tamen
dicit in capitulo. Alaaraf. auguriamini si aliter non potestis
instillura dactili: et qui hoc non fecerit anathema sit. Item
ipse dicit se esse missum arabibus quia nuntium non habuerat
Dicit etiam quod alchoranum datum est solum in lingua ara-
bica. ¶ Dicit etiam se nescire aliam linguam nisi arabi-
cam. Unde cum adhesisset mahumeto quidam bacheyra ia-
cobinus: et salo persa: et abdalla de pside et filius selbeam iu-
deus: et quidam dicerent quod ipsi instruebant eum. Ecce cecidit
in faciem suam et contracte sunt manus eius et pedes: et so-
ciji cooperuerunt eum vestibus suis: et ad se rediens dixit. De-
us misit corripere vos de sermone quem dixistis quod tales me
docerent. Legitque eis unam sententiam que est in fine lectio-
nis eluael. quod interpretatur. palma. que sic dicit. Scimus quod
ipsi dicent quod instruet eum homo. Lingua autem qua loquuntur
ei persica hec autem arabica est patenter et ex hoc dicit

Quomodo potest esse q̄ illi instruant me quorum vnus per
 ficus ē: et alter hebreus: q̄ dixerūt ei. Potest esse q̄ lingua
 sua tibi loquētur et exponēt. Tu lingua tua omnia ratifices
 hanc inuenit responsionem. Sed qui non poterat instrui ab
 hebreo et persa qui sunt propinqui: quomodo poterat alios
 remote lingue instruere? Ipse tamen post dicit se esse missū
 ad vniuersitatē gentiū. Unde in capitulo prophetarum di
 cit. q̄ dixit ei. Nō misimus te nisi ad vniuersitatem gentiū.
 Sed quomodo ibit ad omnes gētes in septuaginta linguis
 qui nescit suum recitare sermonē nisi in lingua arabica? Est
 igitur manifesta contrarietas et apertum mendacium. q̄
 sit missus solis arabibus. et omnibus gentibus. Non est
 igitur lex dei in qua tot contrarietates inueniuntur.

¶ Septimum capitulum ostē

dīt q̄ lex predicta non est lex dei: quia non attestatur ei ali
 quod miraculum.

Septimum est considerandum. q̄ alchoranū
 non est lex dei. nec mahumetus est nuncius
 dei. quia non attestatur ei aliquod miracu
 lum. Quando enim misit deus moysen ad
 pharaonem: ostendit magna miracula. He
 lias. heliseus. et alij prophete: fecerunt ma
 gna et in audita miracula. Et precipue omnes illi qui noui
 tatis aliquid attulerunt mundo. Christus autem venit pro
 prie cum prodigijs et signis maximis. sicut etiam mahume
 tus in alchorano dicit. Si autem dicant sarraceni q̄ plura et
 magna miracula fecerit ipse mahumetus. sic q̄ reintegrauit
 lunā fractā. et fons aque de digitis suis emanauit. Hec fri
 uola sunt et contra alchoranum eorum. Prohibet enim ma
 humetus. q̄ nihil de eo credant nisi q̄ scriptum est in alcho
 rano. De omnibus inquit prophetis multi mentiti sunt. q̄
 ne de me verum teneatur: q̄ alchorano fulcitur tenete. qui
 cum miraculum non faceret: ostendere volēs causam: dñm
 loquentē introducit dicēs. Dixit dñs ad me. Ideo te miracula

facere nō permitto: ne tibi cōtigat sicut i alijs pphetis. in mi-
raculis timeo. Suo igit testimonio quicū nullū fecisse signū
Ipse etiā mahumetus in alchorano frequēter recitat q̄ cū
hoies ei dicerent ostēde signa q̄ fecit moyses et xp̄s et alij p-
phe dicebat: q̄ moyses venit cū signis. et nunciij ceteri et ma-
xime xp̄us q̄ venit cū maximis prodigijs. et mūdus nō cre-
didit eis. Sed dicebāt q̄ erant maleficia. ideo nō permittit
me deus facere miracula. non enī crederent. sed veni in vir-
tute armorū. Sed hoc conuincit̄ expressum esse mendaciū.
Quomodo enim nō crederēt ei si faceret miracula. q̄ credi-
derunt ei siue omni miraculo? Talia enim mādauit eis. ad q̄
mūdus pronus est. et currit sine oī miraculo. Et mādauit. s.
q̄ occiderent et raperent. et mulieres plurimas imprignarēt
et q̄ dentē pro dente et oculus pro oculo traherēt. Ad hec
aut oīa. ita proni sunt mādaui hoies: vt vix et cū magnis vl-
tionib⁹ et iudiciarijs penis: ab istis valeāt coherceri. q̄ aut
inducit pro signo q̄ sit a deo missus in virtute armorum
expressam ostinet falsitatē. Nō enim semper fuit victor sic
moyses. et iesus naue. et helias. quos angelus dñi semp pro-
texit et victores fecit. Mahumetus autem vicebat aliquā
do et vincebatur sicut et alij tyranni. Nam dentes eius in
bello contriti et facies collisa. Ex quo etiam patet q̄ nō est
miraculum illud qd̄ pro signo inducunt. s. q̄ subito magna
pars mundi ei ad hesit. Talem enim legem constituit: et ta-
lia mādata dedit. ad que homines proni sunt etiam sine mā-
dato vel miraclo vt superius patuit. Dixit etiā. Iussit mibi
deus terrere gentes gladio donec testificentur q̄ non est de-
us nisi deus et q̄ ego sum nuncius eius. q̄ si hoc confessi fu-
erint sanguinem et pecuniam suā saluauerunt. Et inde sar-
raceni dicuntur saluati. Nā quicunqz recipiebant manda-
ta mahumeti ipse et sui saluabant euz idest non occidebant
nec expoliabāt. Unde et sarraceni. non sarraceni uocantur.
sed messalamin. qd̄ interpretatur saluati. ipsi autez vere cre-
dunt se esse saluatos. et derident christianos qui nolunt dici
messalamin idest saluati vt ipsi: sed christiani. Cum autē plu-

rima mahumeto talem saluationem acciperent ex predicta
causa. postea fecit preconizari. Quicumq; dixerit non est
deus nisi deus: intrabit paradisu etia si fornicat⁹ fuerit et si
latrocinat⁹. Venit aut ad mahumetu qdaz dicit⁹ ebidozda.
et qsiuit si hoc esset veru. et respodit q sic. et addidit. Etia si
cu pcedentib⁹ biberit vinu et etia si occiderit. Et adiecit ma-
homet⁹. Etiam si torserit nasum ebidozda. Ad hec aut om-
nia confirmanda non ostendebat miraculum sed nudabat
gladium. Item habetur expressius in capitulo prophetaruz
capitulo primo. tertio. quarto. vbi sic legit^r. dixerunt de ma-
hometo. Ascultasti somnia seu blasphemias concinasti
vel certe prophetizas. Venias ad nos saltem cum miracu-
lo vno. quemadmodum missi sunt et priores. Respodit. De-
struxit inquit deus ciuitates ante eos qui non crediderunt
Et q; q precesserut vos non crediderut: nec etiam vos mira-
culis crederetis nisi per gladium etc. Asserebat tamen q de-
us mitebat pro eo gabrielem. qui ducebat ad eum quandaz
bestiam maiorem asino. et minorem mulo. nomine elborach.
que loquebatur et q ibat in vna hora spacio et itinere qu-
quaginta millium annorum. Et omnia ista faciebat de noc-
te. et quedam alia deliramenta de quibus postea dicitur.
Fides autem christiana que precipit ardua: tota est fundata
in miraculis vtilibus et manifestis. que non solum christus
fecit sed etiam apostoli post eum et etiam doctores qui euā-
gelium et apostolorum dicta exposuerunt. et vsq; ad ista tē-
pora durauerunt miracula. de effugatione demonum. curati-
one languidorum. et suscitatione mortuorum. Hec miracula
faciunt et fecerunt christiani qui dicunt christum crucifix-
um esse solum et verum deum. q si dixerint sarraceni quia
ista non credunt nec facta sunt: ostendimus eis miraculum
maius. Constat enim q totus mundus collebat ydola. et
maxime romani qui tenebant monarchiam mundi. hi; rece-
perunt fidem christianam. et non solum acceptauerunt cepe-
runt crucifixu esse verum deum: sed etia sperauerut omnes

alios deos q̄ tanto tpe in ydolis dabant eis responsa. Nec imponebāt eis aliqua graua. cū fides xp̄iana tā ardua z in solita mūdo iponat: ut contēpnere mūdū. contēpnere se ip̄m diligere inimicos. ora re pro p̄sequentib⁹. bene facere malefacientib⁹. aliena non appetere. pp̄ria largiri. hec omia mūdus acceptauit z ritū pristinū dimisit. Aut igit̄ propter sufficientia miracula aut sine miraculo. **M**axime aut̄ miraculū fuit si sine miraculo. z per hoies simplices z impotētes procurari potuit. et hec fecerūt xp̄iani non alios occidēdo. sed mortē ab alijs equanimiter tollerando. Constat igit̄ modis omnib⁹ fidē xp̄ianorū stupēdis miraculis esse fundatā. Legē etiā mahumeti nullo fulciri miraculo nec indiguit. **M**axime quantū ad carnales hoies z mūdanos. Alij vero. s. intelligentes litterati z v̄tuosi viri. ei nullaten⁹ adhibēt fidē.

¶ Octauū capitu. ostēdit. q̄ alchoranū non est lex dei quia irrationabilis.

Octauo considerandū est. q̄ etiā sine omni miraculo lex mahumeti posset acceptari a mūdo z affirmari q̄ esset lex dei. dū modo esset rationabilis. est aut̄ omnino irrationabilis. z ratione ministri. z ratione sui. z ratione operis. z ratiōe finis. **P**rimo igit̄ patet q̄ est irrationabilis ratione ministri. est enī omnino irrationabile q̄ lex tā sctā (sicut ip̄i asserūt. q̄ alchoranū sit recte sermo dei) sit ministrata per tan sceleratū hominē. raptorē. adulteruz. incestuosum. homicidā z alijs peccatis obnoxiiū. Que oib⁹ vitā ipsius sciētibus patent. Et respōdēt sarraceni q̄ dauid cōmisit homicidiū. pariter z adulteriū. z moyses fuit homicida. z tamē vterq̄ ipsorū legitim⁹ dei propheta fuit quam v̄s aliquādo pctōres fuerit. sic z mahumetus potuit esse verus dei p̄pheta. quāuis aliquādo fuerit peccator. Sed hec responsio nō valet. nā moyses z dauid fecerūt penitentiā de peccato z hoc inuenit̄. Dauid enī dixit suā culpā z se grauit̄ afflixit z veniā meruit. vñ postq̄ dixit peccaui: dixit ei

natham ex ore dei. Et dñs trāstulit peccatū tuū. Sed de ma-
humeto nō inuenit̄ q̄ dixerit suā culpā. vel q̄ fecerit penitē-
tiā. quā potius addidit sup peccato blasphemīā. cōfirman-
do illud per legē iniquā. Nam sicut certū est oībus sarrace-
nis. mahumetus diligebat quādā dictā mariā iacobinā. q̄s
presentauerat ei macōques rex iacobinorū. due aut̄ ex vxo-
ribus mahumeti. s. vna dicta a iesse filia hebiberer nobilissi-
ma int̄ eas. z haassa filia homar morieban̄ zelotipia. Que
cū die quadā intrarēt ad eū: inuenerūt dictū mahumetū cō-
cubētē cū dicta maria z dixerūt ei Decet ne sic facere p̄phe-
tam? Qui erubuit z iurauit se de cetero non cognosciturus
eā. Sicq̄ placate sunt ad iuramentū eius. Lūq̄ modicū tē-
pus p̄transisset nō potuit abstinere ab ea. z fecit de hoc legē
quasi ex ore dei reuelantis sibi. z tūc induxit sententiā in al-
chorano in capi. elmearrē. q̄ interpretat̄ vetatio v̄l anathema:
q̄ dicit sic. O p̄pha quid petis q̄ deus cōcessit tibi? Pla-
cari vxores tuas ex postulas? Jam legē posuit vobis deus:
ut soluatis iuramēta v̄ra. sic de iurauit. z iterū cognouit illā
et dixit q̄ deus dispēsauerat cū eo in iuramento. et sup hoc
testes sunt michael z gabriel. Et dixit illi vna de vxoribus.
O mahumete deus festinauit in tuo desiderio. Voluit p̄ hoc
dicere. forsitā deus in scellere tuo se appropinquat incestui.
z addidit. Nunqd̄ deus p̄cepit tibi huiusmōi facere. cum
etiā in te ipso hoc verboten̄ detesteris? forsitā querit deus
te placare pro huiusmōi z appropinquare tibi. Ipse vero dua-
bus vxorib̄ totū legit q̄ sequit̄ in capitulo. vetatiōis. z ait
quasi ex p̄sona dei. Penitemini corā deo quia d̄clinauerūt
corda v̄ra. quasi dicat: de hoc q̄ calūpniare sunt eū de ince-
stu. sequiturq̄ cōtinuo. Si forte de⁹ vos repudiauerit detq̄
pro vobis vxores meliores vobis sarracenas. fideles. locu-
pletes. penitētes. adorātes. laudātes. agiles. ac v̄gines. q̄s
audiētes dixerūt. penitem⁹. Simile fecit quādo accepit vxo-
rem zeid nutricij sui. dixit sententiā q̄ est in capitulo. elliazeb.
q̄ deus dixit ei. Tu celas in anima tua q̄ deus propalat. et
formidas homines. sed iustū est q̄ deū formides. Lū enī re-

spuit eam zeith: maritauimus eam tibi o mahumete. Et dixit ei zeith. Numquid duxisti eam nuncie dei: respondit. Uehti bi. Deus maritauit eam mihi. Que postea iactabat se. quod deus maritauerat eam. illas et alias parites earum. Ecce palliauit minus per maius. Nam sic idem mahumetus dicit. nullum est maius peccatum: quam imponere deo mendacium. Preterea. Si aliquid peccatum esset tollerabile in propheta: minus videtur esse tollerabile: quod sit lubricus et immundus. Cum spiritus sanctus in actu venereo non tangat corda prophetarum. sicut dicit hieronymus. Et philosophus dicit. quod in actu illo impossibile est hominem intelligere. Est ergo omnino irrationabile: ut minister et propheta legis tante salutis (ut dicunt sarraceni) sit homo carnalissimus et immundus. Qui etiam de hoc se iactat. quod tanta sit ei vis et facultas libidinis data in agendo: quanta quodraginta hominibus. cum tamen eum deus priuauerit fecunditate filiorum. Nam vnica sola filiam legit habuisse. Non est igitur lex ista rationabilis ex parte ministri. tum quia sceleratus et carnalis. tum etiam quod ita iustus et incertus. Nam ipse testatur in alchorano. quod nescit quid erit de ipso. vel de sarracenis. Et etiam nescit. vtrum ipse vel ipsi sint in via salutis vel non. Nec etiam rationabilis est lex ipsa ex parte sui. tum quia sicut ipse expresse dicit: non est in mundo qui alchoranum intelligat. Et quomodo mandauit deus quod seruet: si non dedit quod intelligat? Non est etiam rationabilis ex parte documentorum quod continet. Nam sicut dicit in multis locis quod deus mandauit angelis: quod adorarent adam. Et qui noluerunt: facti sunt demones. Qui autem adorauerunt: remanserunt angeli. Et quomodo deus mandasset ydolatriam. et ut alijs dedissent honorem: qui soli deo debet. Item non est rationabilis ex parte documentorum. Nam illud quod est in lege illa maxime et solum necessarium est (sicut ipsi dicunt) quod pronunciet. Non est deus nisi deus et mahumetus est nuncius eius. Addunt etiam quod deus est magnus. Sed quod annuntiatio est ista: non enim aliquis ratione vtens dicit. quod deus sit paruus. Preterea. Ista expositio. Non est deus nisi deus: est vera per se. et a nullo ei contradicitur. siue sit vnus deus: siue etiam essent plures dii. Est enim vera talis replica

tio de omnibus. quia non est angelus nisi angelus. non est
homo nisi homo. non est asinus nisi asinus. quia bos et ca-
nis non est asinus. Ista vero et mahumetus est nuncius dei:
est valde dubitabilis. Que est igitur ratio diuisionis vni-
propositionis per se note. et alterius per se innote? Aut que
virtus siue utilitas hoc confiteri. ut quicumque confitentur hoc
de necessitate saluentur. Preterea. Mahumetus in lege sua
dicit. quod homines omnes erant unum. et vna secta. et vnus ritus: sed
deus diuersificauit eos mittendo diuersos prophetas. Sed hoc
nec apparentiā habet. quia deus qui est maxime vnus. et maxime
diligit vnitatem et salutem hominum: non diuersificasset eos per tam
diuersas sectas et errores et perditiones. sed hoc fecit inuidia
diaboli: et malicia hominum ex permissione dei. ut quia nolue-
runt credere veritati: permittat eos subijci diuersis erroribus.
Preterea. Mahumetus mandat in predicta lege qua
si ex ore dei. quod occidantur increduli. id est qui non sunt sarraceni.
Cum tamen dicat de ipsis. quod nunquam possunt dirigi nisi a deo: et
deus non eos dirigat. Sed inconueniens est quod occidantur pro eo
quod nullo modo possunt aliud. Cum etiam si possent aliud: non
deberent cogi. Quia deo non placent coacta seruitia. Hoc
autem scilicet quod occidantur. nisi credant. vel quod aliquo modo
credere compellantur: etiam ipse mahumetus (qui precipit) ir-
rationabile iudicat et inconueniens. Dicit enim in capitulo
de iona. Si vellet deus: omnes homines crederent qui sunt
in terra. et tu cogis eos ut credant. Et nemo potest esse fide-
lis: nisi ei largiatur a deo. De hoc etiam latius prosequer-
mur infra in capitulo. x. Est etiam irrationabilis lex ipsa de
his de quibus tractat. Facit enim speciale capitulum de for-
nica. et aliud de fumo. et aliud capitulum de aranea. Sed quare
deus talia mandasset hominibus de fornica. et fumo? Pre-
terea. Lex illa est irrationabilis de lotionem quam mandat.
Precipit enim quod quando volunt orare: lauent manus et cu-
lum. et venter. et plantas pedum. et faciem. et brachia usque ad cubitum
Si autem non inueniant aquam: intingat manus suas in puluerem. Et po-
stea fricando manus puluerosas per faciem: puluerizent faciem

suam. Hec quidē locio irrationabilis est. ⁊ magis esset ratio
nabile q̄ lauaret cor. iuxta illud ieremie decimo. Laua a ma-
litiā cor tuū. Puluerizare autez faciē: qd̄ rationis potest
habere. ymo quāto lotio ē rationabilis: tāto puluerizatio
et fedatio est inconueniēs et irrationabilis. Maxime autē
videt̄ lex ipsa irrationabilis de modo repudiandi vxorem.
Potest enim sarracenus repudiare et reconciliare vxorem
quotiēs ei placuerit vel displicuerit. Ita tamē q̄ post tertiā
repudiationē: nō potest eam reconciliare. nisi vnus alius car-
nalit̄ cognoscat eā: et si cognosceret eā mēstruosā: oportet vt
cognoscat sine mēstruis. q̄ si etiā cognouit eā beretro nō be-
ne erecto: oportet vltērius q̄ cognoscat eam bene rigido
membro. Unde quādo illi volūt facere talē reconciliationē
dant precii vni ceco vel alteri persone vili: vt illā mulierez
cognoscat. et postea hoc publice testet̄. et dicat q̄ eā vult re-
pudiare. q̄ si fecerit prim⁹ potest eā sibi recōciliare. Aliquā-
do autē tantū sibi cōplaceāt secundi: q̄ nolunt separari. Et
tūc primus (amisso precio ⁊ vxore sua) spe frustatur. O lex
nō tam hominib⁹ quā bestijs ratiōe carētibus attribuēda.
nō deo q̄ disponit oīa rationabilit̄. Maxime autē irrationa-
bilis est lex ipsa ex parte finis ⁊ premiij quod pmittit. Dicit
enim per totū alchoranū. q̄ beatitudo sarracenoꝝ est habe-
re ortos irriguos: et vxores et concubinas. multas puel-
las vercundas et pulchras. vestes purpureas. ciphos au-
reos et argenteos discurretes p̄ mensas: comestibilia opti-
ma. Hec maxime cōnumerant̄ in capitulo. arrahamē. qd̄ in-
terpretat̄ miserator. In libro autē de doctrina mahumeti q̄
ē magne auctoritatis exposuit ordinē comestionū. Et dicit.
q̄ primū ferculū qd̄ preponet̄: ibi ē iecur piscis. albebuch. ci-
bus sūme delectabilis. Et postea succedēt fruct⁹ arboruz.
Et infra in eodē. cū quererent ab eo si luxuriabunt̄. Respō-
dit. q̄ nō esset beatitudo si aliq̄ delectatio deeēt ibi. ymo cū
cta essēt frustra: nisi et voluptas luxurie sequeret̄. In h̄ autē
est tota intētio alchorani ⁊ toti⁹ secte sarracenoꝝ. q̄ btitudo
cōsistit p̄cipue in actu gule ⁊ luxurie. ⁊ ista nō dicit q̄ si p̄ simi

litudinē vel exēplū sic etiā in sacra scriptura fit mētio de es-
bo z mēsa in vita btā. Nam de vera beatitudine z de visiōe
dei. z perfectiōe aie. nullā omīno mētionē fecit mahumet⁹.
Qz nec desiderauit neqz apprehēdit ea. Sed sola q̄ desidera-
uit promisit. In hoc enī aptissimē ostēdit se esse contrariū xp̄o
z oībus pph̄is z oīb⁹ philosophis: et oībus ratione vtētib⁹
qui cēs cōmuniter cōcordāt. q̄ vltima hoīs felicitas sit in-
cognitiōe dei. iuxta illud q̄ dicit iōā. xvij. Hec est vita eter-
na vt cognoscant te solū verū deū. zc. Et aristot. dicit in. x.
ethico. z in. xij. methaf. q̄ vita que est secūdu intellectū est
optima. Igit̄ gulosa z luxuriosa est pessima vita. qz impedit
bonuz intellectus. Sed quia ipsi sarraceni nō recipiūt acto-
ritatē sacre scripture: nec etiā philosophoz ppter rationes
supradictas. in capitulo p̄mo recurrendū est ad ratiōe quā
ipsi licet irrationabiles totalr̄ negare nō possunt. Fiat igit̄.
tatio actoritas sine qua nihil valet actoritas. et ostēdetur q̄
neqz in actu gule neqz in actu luxurie est felicitas hoīs. nec
ista etiā erunt ibi. Constat enī q̄ cibos ad hoc sumim⁹ vt cor-
ruptio q̄ possit accidere ex consūptiōe naturalis humiditatis
tetur. Et etiā ad augmentū. sed ista duo non erūt ibi. nā oēs
in debita quātitate resurgēt. nec amplius poterūt mori. nec
aliquo mō deficere. Nā sicut dicit mahumet⁹ in sua doctri-
na. Postqz omnia mortua fuerint deus occidet mortē. z po-
stea resurgēt ī mortales z integri. Ergo cibi sumptio nō erit
necessaria aliquo mō. Et eodē modo vsus venereozū. qz nec
nūc est necessari⁹. nisi ut cōseruet̄ in sp̄e: q̄ nō pōt cōseruari
in indiuiduo. Adhuc hoies resurgētes in perpetuū viuēt. er-
go si cibos semp vterent̄ in infinitū augebunt̄ eozū corpora.
aut erūt ibi egestiōes z alie feditates ut tm̄ resoluat̄ quātū
cōuertit̄ quozū vtrūqz est in oueniēs. Ad h̄ r̄ndet mahume-
tus ī libro de sua doctrina dicēs. q̄ nō erit ibi egestio sordiu
sed purgatio p̄ sudorē. z ponit exēplū de puero in vtero ma-
tris qui ut dicit nutrit̄ z nō egerit. sed exēplū z ratio ei⁹ nihil
soluit sicut patet inspiciētī. nā quedā sunt de p̄fectiōe imper-
fecti que in re perfecta essent imperfectio magna. Amplius

Si usus venerorū esset ibi. nisi esset frustra: sequeretur etiam
quod erit hominū generatio sicut et nūc. Multi ergo homines
erūt post resurrectionē: qui ante resurrectionē non fuerunt.
Frustra igitur tantū differtur resurrectio mortuorū: ut omēs
simul vitā accipiāt qui eandē habēt naturā. Preterea. Si
beatitudo est in luxuriando. in habendo multas vxores: illi
qui post resurrectionē generabuntur: non poterūt esse beati
nisi accipiant multas vxores. Non poterunt autē accipere
nec miseras nec felices. ergo oportebit quod expectēt quousque
nascantur alie plures. Et sic oportebit quod nascantur multe femi-
ne et pauci viri. et sic breui tēpore erit regnū feminarū. Pre-
terea. Si post resurrectionē erit hominū generatio. aut igitur
illi qui generabuntur iterū corrūpentur. aut in corruptibiles
erūt et imortales. Si autē non erunt corruptibiles: sequen-
tur in conueniētia. tū quia erit multitudo infinita. tū quia quo-
rum erit similis generatio: nō erit similis generatiōis termi-
nus. homines enī per generationē quā est ex semine: nūc qui-
dem cōsequuntur corruptibilē vitā. tunc autē imortale. Prete-
rea. Omne generabile est corruptibile. Quā generatio et cor-
ruptio sint contraria: et circa idē. Sic autē homines qui tūc
nascantur: corruptibiles erūt et morientur. Et si iterato non re-
surgunt: sequetur quod eorū anime perpetuo remanebūt a corpori-
bus separate. Quod est incōueniens: cū sint eiusdē speciei cum
animab⁹ hominū resurgentiū. Si autē et ipsi resurgent: debu-
it etiā eorū resurrectio ab alijs expectari. ut simul omib⁹ qui
naturā participāt: beneficiū conferat resurrectiōis. Pre-
terea. Mahometus vnā tantū ponit diē resurrectiōis. et vnā
resurrectiōē. scilicet in fine mundi in diē iudicij. de resurrectiōe
autē illorū. vel de generatiōe: nullā omnino mentionē facit.
Preterea. Nō videtur aliqua ratio esse quare aliqui expectē-
tur ad simul resurgendū si non omēs expectentur. Si quis autē
dicat. quod resurgentib⁹ erit usus ciborū et venerorū non pro-
pter conseruationē vel augmentū corporis. nec propter con-
seruationē speciei vel multiplicationē hominū: sed solū pro-
pter delectationē quā in illis actib⁹ existit. nec aliqua delecta-

tio hominib⁹ in vltima remuneratione desit (sicut expresse dicit mahumetus in libro de sua doctrina.) patet quidē multipliciter hoc incōueniēter dici. Primo quidē: quia vita resurgentū ordinatioz erit cōs vita presens. In hac siquidē vita in ordinatū est z viciosum est: si quis cibis z veneris vtitur propter solā delectationē. z non propter necessitatē sustētandi corporis vel prolis procreande. Et hoc rationabiliter. Nam delectationes que sunt in premīssis actionibus: non sunt fines actionū. sed magis ecōtra. Natura enī ad hoc ordinavit delectationes in istis actibus: ne animalia ppter laborem ab istis actib⁹ necessarijs nature desisterēt. qđ contingeret: nisi delectatione prouocarent. Est igit^r ordo preposterus z indecens si iste operationes propter solas delectationes exercent. Nullo igitur modo hoc in resurgentib⁹ erit. quozū vita ordinatissima ponitur. Non erit igitur in futura felicitate vsus talium actionū. multo igitur min⁹ in talibus est futura felicitas. alias enim quid prohibeat animalia bruta esse felicia. que in predictis actionib⁹ nobiscuz cōmunicant. Preterea: si in istis actibus erit vltima hominis felicitas (vt mahumet⁹ expresse videtur dicere.) quid ergo oportet nunc abstinere ab istis z non magis die ac nocte luxuriari z comedere: ut z hic etiā felices simus. Sed apud omnes homines etiā apud sarracenos reputatur virtuosius abstinere ab his. z ipsi etiam habent viros contemplatiuos: et continentēs quos maxime laudant. Sed quia stulticia est cum homine qui omnino ratione caret. multū rationabiliter loqui: liceat nobis stultizare cū his z dicere. Si in his actibus est vltima felicitas hominis. quid faciet aīa separata ante resurrectionē que nec comedere nec luxuriari poterit: nec etiam angeli vnq̄ poterunt esse felices: quia istis omnino carent. Preterea. Si in habendo multas vxores et infinitas concubinas: et adolescentulas: est vltimum viroꝝ felicitas. Mulieres nunq̄ poterunt esse felices nisi habeant multos viros. Sed rursus. quomodo potest esse beat⁹. cui⁹ vxor habet multos viros? Erīt igit^r. aut

mulier felix et viri infelices: aut vir felix et mulieres et adole-
scentule eius misere. Sed quomodo potest esse beatus cuius tota familia
est misera et infelix. Rationabilius est dicendum quod omnes tam vi-
ri quam mulieres eorum infelices erunt et miseri. Hec quasi per dis-
gressionem hic dicta sufficiant. ad ostendendum quod lex ista est irra-
tionabilis ex parte finis et premij quod promittit. Est etiam irratio-
nabilis ex parte multorum aliorum que in lege illa continentur. sicut
ibi frequenter inducitur quod deus iurat per urbem fidelem. et quod deus
iurat per ficetum et oliuetum. sicut expresse patet in capitulo. el-
tym quod interpretatur. ficus, homines autem per maiorem sui iurant:
ut per deum vel per sanctos. deus autem quia maiorem non habet
per quem possit iurare consuevit iurare per semetipsum. sicut di-
xit ad abraham. ut habetur in gene. quod autem iuret per ficetum
et oliuetum frivolum videtur et omnino irrationabile.

¶ Capitulum nonum quod lex sarrace-

norum non est lex dei quia continet falsitates apertas.

¶ Non considerare oportet quod lex ista non sit lex
dei quia continet falsitates apertas. Deus
enim est prima et summa veritas a quo non po-
test dici aliqua falsitas. In alchorano autem
dicitur in capitulo. ione. dic quis diligit verita-
tem: et respondit. dic deus diligit veritatem: et qui
diligit veritatem est veritas et convenit imitari eum: et post. Cer-
te non convenit legi dei ut dicatur aliquid sine deo. sed falsum
et mendacium dicitur sine deo. Nam sicut dicit augustinus. si in eu-
angelio inveniret una sola falsitas eadem ratione totum euangelium
suspectum haberet et reputaretur falsum. alchoranum autem mul-
ta continet vera que habentur in euangelio et lege et prophetis.
sed ipse mahumetus de suo tot manifeste falsa intersit. quod
totum vere suspectum et falsum reputari debet. et opus illius qui
mendax est et pater eius. ¶ Reducuntur autem principales falsi-
tates eius ad decem genera. Dicit enim falsa de se ipso. De
christianis. De iudeis. De apostolis. De patriarchis. De demo-
nibus. De angelis. De virgine maria. De christo: et de deo. De

se quidē dicit. q̄ est finis et sigillum et silentiū omniū p̄phe-
tarū. Et mādat q̄ occidat̄ quicūq̄ post ip̄z asseruerit se esse
prophetā. Sed nunqd. abbreuiata est man⁹ dñi. q̄ nō possit
post eū alteri dari spūz p̄phetie. Et qdē nō solū xp̄iani et iu-
dei. sed etiā sarraceni dicūt. apud eos multos fuisse post eū:
qui habuerūt spiritū prophetie. et etiā receperunt in balda-
cho prophetā quendā q̄ vocabat̄ solen. qd̄ interpretat̄ sca-
la. quē tartari occiderūt. et cū eo sarracenoꝝ multitudinem
nō paruā. De se etiā dicit z iactat se q̄si ex p̄sona dei: q̄ si cō-
gregarentur omnes homines z omnes angeli vel spūs: non
possent facere talē alchoranū q̄lis est iste. Aut enim ip̄e intel-
ligit. q̄ nō possunt facere: et cū adiutorio dei: tūc ē manife-
sta blasphemia. Aut itelligit q̄ nō possūt facere sine dei ad-
iutorio: et tūc vana assertio est: q̄ hoc est p̄ se notū falsissimū
De xp̄ianis aut̄ dicit. q̄ ip̄i dāt deo p̄ticipē. qd̄ manifeste fal-
sum est. Dicūt enī xp̄iani per totū mundū. q̄ de⁹ est vnus et
simplicissimus. Preterea. Dicit in capitulo. del tenbe. qd̄
interpretat̄ penitentia. q̄ xp̄iani deificāt episcopos suos et
pōtīfices et religiosos. qd̄ falsum est. Hoc autē dicit mahū-
metus sicut ignarus lingue. Nā xp̄iani. chaldei. et oēs oriē-
tales xp̄iani. vocāt episcopos z religiosos (causa honoris)
raban. qd̄ interpretat̄ magister vel maior me⁹. in lingua ve-
ro arabica. rab. est nomē dei. qd̄ interpretat̄ dñs absolute. et
de solo deo intelligit̄. sic etiā apud nos: qñ dicimus. theos.
Credidit igit̄ mahūmet⁹: q̄ xp̄iani vocarēt eos deos. Pre-
terea. ip̄e dicit de xp̄ianis. q̄ deificāt mariā. et inducit in ca-
pitulo. elmeyde. qd̄ interpretat̄ mēsa q̄si xp̄s se excuset apd̄
deū: q̄ nō dixit mūdo q̄ mater sua esset de⁹. Et certe neq̄ h̄
xp̄iani dicūt. s. q̄ btā maria sit de⁹ vel dea: sed dicunt q̄ fuit
purissima mulier. Nā euāgeliū eam nō deā vocat vel ange-
lam sed mulierē. Preterea. Ip̄e inducit in capitulo. elmey-
de. q̄ interpretat̄ mensa. de xp̄ianis et etiam de iudeis. q̄ ip̄-
si nō sunt filij dei nec amici dei. qd̄ probat per hoc q̄ affli-
gunt̄ (vt dicit) pro peccatis. Sed ista ē manifeste falsa. Nā
multe tribulationes iustorū. Et sicut apostolus dicit ad he-

brios. Flagellat deus oēm filiū quē recipit. alias tñ et iusti
z impij flagellant a deo. Nā et ipi sarraceni grauissime fla-
gellati sūt a tartaris q legē nō hēnt. De iudeis aut dicit pre-
dictus mahumet⁹ in ca. del tenbe. qđ interpretat. premia. q
ipsi deificāt. eleazar. z dicūt q ipse est dñs. i. filius dei. hoc
aut est manifeste falsum. qz iudei nullū hoīem deificant ne c
dei filiū dicūt. Preterea. in ca. elnasa. qđ interpretat. mulie-
res dicit. q ipi iudei dicūt. q occiderūt xpm iesum filiū ma-
rie nūciū dei. hoc est expresse falsū. Nō enī iudei dicūt iesū
xps filiū dei: nec eū fuisse nūciū dei. sz malū hoīem: z asserūt
se occidisse eū pro pctō blasphemie. De apostolis aut dicit
in capit. amrā. q fuit pater moysi. q ipsi protestati sunt z dis-
xerunt xpo. q ipsi erāt sarraceni z immitatores legati vel nū-
cij. i. mahumeti. hoc expresse est falsum. Nā xps z apostoli
fuerūt ante mahumetū sexcētis annis. Mahumetus autē
surrexit tpe eraclij q incepit regnare anno dñi sexcentissimo
decimo. Unde nō dū sunt septingēti anni. q mahumetus fu-
it. Et sunt mille ducenti z amplius q fuerūt xps et apli. Et
quomō potuerūt xps z apli esse sarraceni z immitatores ma-
humeti? Qui ex pte dei preceptū ē (sicut ipe in alchorano di-
cit in ca. eltannar). q sit sarracen⁹ p̄mus. Sarracenisim⁹ er-
go incepit a mahumeto. Apli ergo neqz immitatores potue-
rūt esse illi⁹ quē precesserūt sexcētis annis. vel si ipsi fuisset
sarraceni: ipe nō potuit esse prim⁹. De patriarchis aut idem
asserit mahumat⁹. Dicit enī in plurib⁹ locis in alchorano. q
Abrahā. ysaac. z Jacob. z filij eoz fuerūt sarraceni. Idem
aut dicit de Noe. s. q fuit sarracen⁹. z q p̄pterea venit dilu-
uist i mūdo qz ipe p̄dicabat hoibus q fierēt sarraceni z ipsi
renyerūt. Istud aut apte falsū est. Quomō enim noe potuit
eē sarracen⁹: q p̄cessit mahumetū p̄ duo millia z quingentos
annos? Cū ipe mahumet⁹ dicat: se fuisse primū sarracenū de
mūdo. Nec possūt dicere sarraceni. q abrahā z noe fuerūt
sarraceni. qz de ipis nati sūt sarraceni. hec enī expositio est
cōtra alchoranū vbi dicit. q abrahā nō fuit xpianus. et non
fuit iude⁹. sz sarracen⁹ purus. Cōstat enī. q sicut de abrahā

nati sūt ip̄i sarraceni: ita de eo et de noe nati sūt iudei ⁊ xp̄ia-
ni. Dicūt etiā sarraceni. q̄ de⁹ pmisit mahūmeto. q̄ nullus
intraret paradysū an̄ ip̄m. Et post hoc assumpsit eū dñs ⁊ du-
xit in paradysū. ⁊ vidit viros ⁊ mulieres plures ⁊ ait. Quid
est dñe? Et dñs ad eū. Nō mireris qz isti sūt imitatores tui
Lōstat aut̄ q̄ nō potuerūt esse imitatores mahumeti: nisi
p̄ alchoranū. qđ tñ nō fuit reuelatum ante tpa mahumeti. si-
cut in plurib⁹ locis alchorani dicūt. Et maxime in principio
eius dicūt. Huius aut̄ fictiōis falsitatē qlibet sapiēs potest
advertere. Et ideo nō insisto. De demonib⁹ aut̄: est aut̄ in al-
chorano speciale capitulū. vbi expresse dicūt. q̄ demones in
magna multitudine audierūt alchoranū et letati sūt. et testa-
ti sūt q̄ p̄ ip̄m poterāt saluari. ⁊ dixerūt se esse sarracenos ⁊
saluati sūt. hoc aut̄ quantā falsitatē contineat: nō opus est
ostēdi aliquo argumēto. De angelis aut̄ dicit in plurib⁹ lo-
cis. q̄ adorauerūt adā. ⁊ q̄ oēs adorauerunt nisi diabolus.
Preterea. Dicit idē mahumet⁹. q̄ qñ ip̄e iuit ad deū cū ga-
briēle: vidit vnū angelū in celo. q̄ erat maior toto mūdo mul-
tis mille vicibus. q̄ flebat petā sua. et ip̄se impetrauit ei ve-
niā precibus suis. Et multa alia falsissima. q̄ latius prose-
quemur in fine opis: cū dicemus visionē maxime fictionis
quā p̄ se asserit. Preterea. videt̄ de angelis expresse dice-
re. q̄ sint corporei. Dicit enī in ca. gad. et in plurib⁹ alijs lo-
cis. q̄ angeli fuerunt creati de igne. ⁊ homo de sceno. Dicit
etiam in alijs locis. q̄ sint dīensione magni. sicut infra pa-
tebit. De virgīne autē maria. dicit expresse in capitulo. am-
ram. q̄ ipsa fuit filia amram. Amram vero fuit pater moy-
si et aaron. In ca. etiā. mariē. qđ interpretat̄ maria: expres-
se dicit. q̄ maria mater xp̄i fuit soror aaron. et q̄ moyses et
aaron habuerunt quandam sororem que dicta fuit maria. ⁊
fuerunt tres filij. amram. sicut patet p̄mo paralī. vj. ca. Sed
inter istam mariam. et beatā mariam virgīnē matrē domini
nostri iesu xp̄i fluxerunt anni mille quingenti. et prima ma-
ria mortua fuit i deserto. qñ moyses ducebat filios israel p̄
desertum ad terrā pmisionis. et nōdū erat edificata roma.

q̄ postea fuit fundata tēpore ezechie regis iude . q̄ fuit post
per septingentos annos et amplius. Iesus autem xp̄s. fuit
post ezechia regem natus de virgine maria tēpore octauiani
imperatoris post septingentos ānos et amplius ab ezechia
Quo tēpore romani iā habebant monarchiā mūdi. et mitte
bant reges in iudeā. Unde et cōtestati sunt iudei. q̄ non ha
bebant regē nisi cesarē . Nota igit̄ . q̄ sicut dicit augustin⁹
li. xvij. de ciuitate dei. roma fuit edificata tēpore achaz. vel
secundū alios: tēpore ezechie. habebat aut̄ populus isrl̄ in
terra promissiōis septingētos decē et octo annos. Ex quib⁹
viginti et septē pertinent ad iesum naue. ad tēpus aut̄ iudi
cum: trecēti viginti et nouez anni. ex quo vero reges ibi esse
ceperūt: trecēti sexaginta duo anni . a fundatione aut̄ vrbis
vsq̄ ad natiuitatē xp̄i: septingenti quinq̄ ginta duo anni: si
cut dicit paulus diachon⁹ in historijs romanorū. Permissit
igit̄ spūs sctūs mahūetū tā manifeste mētiri: talr q̄ oīs hō
aduerteret falsitatē. De xp̄o vero dicit idē mahumet⁹ . q̄ ip
se nec de⁹ est nec filius dei. et q̄ ipse xp̄us hoc de se nō dixit
sed apud deū se humiliter excusauit: q̄ hoc mūdo non dix
erat. Istud aut̄ est manifeste falsum. Nā expresse scriptū est.
in euangelio. iō. q̄ ipse dixit se esse filiū dei. et tūc iudei vo
luerunt euz lapidare quasi de blasphemia. Dixit etiā se esse
p̄ncipiū. quod proprie cōuenit soli deo. Et ait. q̄ si verba ei⁹
nollēt credere: operib⁹ crederēt. Ostensum est aut̄ supra in
tertio capitulo. q̄ sarraceni non possunt dicere q̄ euangeliū
sit viciatū. et etiā q̄ ipsum euangeliū qd̄ est apud nos tenen
tur recipere. et vetus testamentū. Ipse etiā mahumetus in
capitulo. elhabeaf. petit sibi ostēdi auctoritatē libri q̄ scrip
tus est ante alchoranuz . Preterea. dixit de xp̄o. q̄ ipse nec
crucifixus fuit nec mortu⁹ . sed de⁹ in fine mūdi faciet eum
mori. et alia infinita falsa. quorū contraria expresse in euan
gelijs et scripturis alijs cōtinentur. q̄ longū esset prosequi.
De deo vero simpliciter asserit. q̄ nullo modo potest habe
re filiū: q̄ nō habet vxorē. Et hoc pro efficaci argumēto fre
quētissime repetit. hoc aut̄ argumentū simile est: ac si dice

ret. q̄ deus nō est substātia: q̄ nō habet accidēs. vel de⁹ nō
viuit: q̄ nō comedit nec respirat. Fatua aut̄ et fāstīca ē ta
lis imaginatio: ⁊ hoīs intellectu et ratiōe carentis. Nō enī
xp̄iani dāt deo filiū tanq̄ ex muliere: s̄ sicut ē calor ab igne
splendor a sole. et verbū a dicēte. Que oīa: nasci vere et ge
nerari dicunt̄. et nō ex vxore. Filius enim est verbū. et splen
dor eterni patris. coetern⁹. ⁊ consubstātiālis. ⁊ coequalis ei.
Sicut enī calor et splendor nō separant̄ ab igne: ignis tñ cō
municat nobis suū splendorē absq̄ calore: vt lumē candele
alij vero calores absq̄ splendore. sicut in ferro bene calefa
cto et nō candēti. sic et fili⁹ dei potuit incarnari absq̄ eo q̄
pater vel sp̄itus sct̄us incarnaret̄: licet in diuisa sint ope
ra trinitatis. Itē etiā. Filius dei q̄ est verbū dei. q̄ est splen
dor patris. potuit in creatura sensibili scribi: vt ab hoīb̄
legeret̄ et sensibīliter eius opera viderent̄: et esse carne vni
tū: et carta idest caro scripta potuit lanīari. verbum aut̄ dñi
manet in eternū. Sicut etiā rex q̄ mitteret verbū suū. et man
datū suū per regnū in carta scriptū: posset quidē carta cōbu
ri: sed verbū regis nō cōbureret̄. Dicūt igit̄ xp̄iani. xp̄m q̄
est verbū dei esse filiū dei. Et quasi hoc idē dicit mahumet⁹
de eo: licet nesciēs ⁊ n̄ intelligēs. Dicit enī in alchorano. i. c.
elnasa. qđ interpretat̄ mulieres. q̄ iesus fili⁹ marie est ver
bum dei: ⁊ sp̄it⁹ ex deo. Quare ergo nō dicebat mahume
tus. q̄ deus nō potest habere verbū. nec sp̄itum. q̄ nō ha
bet vxorē? Querendū est igit̄ a sarracenis. q̄ querant a ma
humeto (cū dicit q̄ xp̄s est verbū. et sp̄itus ex deo.) vtruz
dicat de sp̄itu et verbo accidētali vel essentiali idest incre
ato vl̄ creato? Si de accidētali siue creato: sic nō solū verbū
⁊ sp̄s xp̄i ē a deo: s̄ verba etiā alioꝝ pph̄arū ⁊ alioꝝ bonoꝝ
hoīuz. Et in hoc nō est magna comēdatio de xp̄o: quē mahu
metus intēdit singulariter ⁊ sup̄ oēs alios comēdare. Nec
ppter tale verbū et talē sp̄itū deus de se pluraliter loque
retur. sicut in toto alchorano inducīt. Si vero dicat de ver
bo dei. et sp̄itu increator essentiali: sic vtiq̄ nobiscū senti
unt. tā de incarnatiōe sua. quam de mīsterio trinitatis. Die

terea. Dicit mahumet⁹ de deo in ca. elmimini. q^d si haberet
filiū: totus mūdus esset in periculo. Esset enī inter eos scis
ma. Et hec suppositio est falsissima. Supponit enī q^d deus
nō posset habere filiū: nisi malū. et cōtumacē. et inobediētē
Et nos q^ddem dicimus. q^d fili⁹ dei est verbū. et ars patris. p
quē oīa operat^r. Verbū autē cōceptū et ars operatoris: etiā
in hoīe nūq^m discrepat ab intellectu cōcipiente: nisi forte ma
humet⁹ blasphemādo dicat: q^d deus a se metipso discordat
in suo intellectu. et sua cōceptio contra dicit ei. **P**reterea.
Mahumetus dicit in ca. elchzab. q^d deus et angeli ei⁹ orant
pro mahumeto. et pro alijs sarracenis. Sed dimittamus de
angelis. Deus autē q^ñ pro ipsīs orat: quē orat angelos vel
hoīes. aut se ipz. Sed hoc est falsū q^d se ipm oret. **M**axime
autē scdm mahumetū. q^d negat incarnationē verbi. neq^m in di
uinis ponit distinctionē aliq^ruz psonarū. **P**onit etiā mul
ta alia falsa. et impossibilia sicut in ca. elhastiar. dicit q^d si ex
pte dei. Si misissem⁹ hūc alchoranū sup vnū mōtē: videres
eū cōcisū pre deuotiōe et timore dei. Et in capitulo. elheymar
q^d interpretat luna dicit. q^d luna fuit fracta. Et multa alia q^d
longū eēt enumerare. **A**n et manifestū pōt eē oībus sapiētib⁹
q^d lex illa nō ē a deo: q^d tot et tā patētes stinet falsitates. **P**re
terea. Inueniunt q^daz absona: q^d sarraceni p certo asserūt
et trahunt de alch orano p expositiōes. **H**abent autē expsse
ili. narrationū mahumeti. et de multis hic pauca referā. **U**
nū dicit q^d celū creatū fuit de fumo. et fum⁹ de vapore maris
et mare de mōte quodā q^d vocat. caf. q^d cigit totū orbē. et susti
net celū. Dicit etiā. q^d sol et luna erāt eqlis luminis et virtu
tis. et nō erat distinctio inter diē et noctē. **Q**uadā autē vice vo
labat gabriel. et accidit vt ala sua tāgeret lunā. q^d obtenebra
ta ē sicut mō cernim⁹. **P**reterea. Dicit. q^d nat⁹ ē sus de ster
core elephātis. et mus de stercore porci. et cat⁹ de frōte leonis
Quod narrat in hūc modū. **Q**uā cū eēt noe in archa cū filijs et
aīalibus: q^ñ ibāt ad secreta nature: inclinabat archa. et ma
xime q^ñ ibat elephas. Et cum vehemēter timerēt: cōsuluīt
noe deū. **Q**ui ait. **V**ade et iclīna culū ei⁹ ad foramē stercorea

rie. Et fecit sic. Et stercozauit: et natus est sus gradis satis.
Lū aut rostro fossorio grofolaret feces (vt solet:) natus est
mus. et cepit rodere tabulas arche. Et tūc maxime timuerūt.
Et subito dño: noe percussit leonē in frōte. et egressus est cat⁹
p nares eius. Et hec est causa (vt dicit:) q̄re caro porci est il
licita. Dicit iterū in eodē. q̄ deus in fine mūdi occidet oēm
creaturā. etiā angelos et archāgelos. et nihū remanebit viuū
nisi deus et mors q̄ est qdam angelus q̄ dicit̄ adriel. Et tūc
precipiet de⁹ adrieli: q̄ occidat se ip̄z. Quo facto: dñs insul
tabit voce grādi. et dicet. Ubi sūt satrape mūdi. et p̄cipes
Et post hec resuscitabit oīa et c. Ipse etiā mahumetus fecit
librū: vbi scripsit duodecim millia verba stupēda. Et cum
admirantes quererēt: vtrū oīa illa essent vera: respondit. q̄
solū tria millia veritatē habebāt. alia v̄o oīa falsa erāt. Lū
igit̄ in predicto libro aliqd falsitatis deprehēdit̄: dicūt sar
raceni. q̄ hoc dixit mahumetus. s. q̄ nō erāt oīa vera. et istd
est de illis. Residuū vero totū semp̄ in suo robore pseuerat.
Ita etiā credo q̄ faciūt sarraceni de alchorano: q̄ licet i eo
multa falsa et mēdacia deprehendant̄: tñ p̄pter q̄dā vera q̄
cōtinet quasi verbū dei ab eis collitnr. Et superi⁹ dictum
est: q̄ si in euangelio vnum solum verbum inueniretur: (q̄d
quidem absit de euangelio vt dicit̄ augustin⁹.) causa iusta
esset: q̄ totum euāgelium friuolū reputaretur et vanū. Ego
autem pro certo comperi. q̄ maxime litteratī et sapiētes in
ter sarracenos: dictis alchorani nō adhibent fidē. sed fictio
nem doctrine aduertunt. Cuius qdem signū est: q̄d ipsi cuz
alijs sapientibus renuunt publice disputare (sicut experi
mento ego pbauī.) et ipsum alchoranū nollūt adduci in pu
blicū. Dolēt. n. vehemētissime: cū ab alijs legūt. et nullo mō
volūt: q̄ in linguas alias et l̄as trāsseraf. Scim⁹ enī q̄ verū
aurū. nec limā timet. nec peragonē nec etiaz ignem. Et ideo
christiani quia de veritate confidūt. q̄ fortissima ē. et manet
in eternū: libenter cū alijs nationibus de euangelio confe
runt. gaudentq̄: cū ab alijs nationib⁹ legūt. et desiderāt: q̄

omnib⁹ publicetur. et in linguas alias transferat. Et nō solum scripturis: sed etiā picturis et celaturis publice xp̄i passionē oñdūt. Qd̄ ab alijs natiōib⁹ ludibriū et ignomia reputat

¶ Decimū capitu. in quo ostē

ditur q̄ lex sarracenorum non est lex dei: quia violenta.

¶ Et de venientibus ab ipsam legem.

Decimo cōsiderare debem⁹. q̄ alchoran⁹ nō sit lex dei: q̄ est violēta. **¶** Et ut breuiter dicamus. Lex ista potest dici lex occisionis et mortis. non solū q̄ ducit ad mortē eternā: sed etiā quia cogit hoies p̄ mortē et occisionē corporalē q̄ hoc credāt qd̄ in ea dicūt. In alchorano. n. in capitu. albechera. qd̄ interpretat vacat. dicūt Qd̄ in lege dei nō est cōpulsio. et q̄ iā diffinitū est etiā ab initio. Nō est autē maior cōpulsio: q̄ p̄ occisionē. ergo lex illa q̄ per occisionē cōpellit: nō est lex dei. Ipsi aut sarraceni vocant eā anthonomatie. diuelleffalē. qd̄ interpretat lex saluationis. cū pprie (ut dictū est.) deberet dici lex dānatiōis et occisionis. Et hec sola via fuit accōmoda tali legi. et tali legislatori: ut timore mortis corporalis consentirēt legi mortis eterne. sicut ecōtrario: xp̄iani contēnētes tēporalē mortē consequunt vitā eternā. Videns igit mahumetus. uel poti⁹ alumn⁹ suus. s. diabol⁹: q̄ illa lex discordabat ab oi lege dei noua et veteri. et q̄ erat etiā dissona sibi ipsi. et q̄ sine miraculo. et sine rōne. et q̄ falsitates aptas otinet. et ex hoc debebat habere multos cōtradictores: dedit ipsi mahumeto cōueniens instrumētū. s. gladiū ad occidendū. Et ipse sup hoc dedit in lege mandatū: q̄ occiderent cōtradictētes et etiā nō credentes. Et ideo: nō iā in vno capi. d̄: sed in toto libro. quasi vniuersalit̄ mādat. Occidite. occidite. Et hec est plane via cōtraria xp̄o. q̄ mādat diligere inimicos. orare pro psequētibus. bene facere ledētibus se. Hic mahumetus fuit antixp̄i p̄cursor. q̄ filio pditionis viā p̄parauit in mūdo. Que via et modus. quantū sit irrationabilis: patuit superi⁹ in. viij. cap.

Nā sicut dicit aug⁹: cetera potest hō (etiā nolens) credere
aut nō pōt: nisi volēs. Dicit ergo ore eo q cogit: credo. cor-
de aut: minime credet. cū tñ dñs cor maxie requirat ab hoie
iuxta illud. fili prebe mihi cor tuū. Adduct⁹ fuit ad mahu-
metū patru⁹ ipsi⁹: ut esset sarracen⁹. Qui ait. Quid nā erit
si h nō fecero: o fili fr̄s mī. Qui mahumet⁹. Interficiā te pa-
tr̄e. Qui dixit. Nō pōt aliud esse: Nō inqt. Et ait. Seqr̄
te sup quo volueris. lingua tm̄: nō corde. ⁊ hoc timore gladij
hōmea etiā fili⁹ cathebinaadi (cū compelleret) ait. Dñe. tu
nostī. qz nō efficioz sarracen⁹: nisi timore gladij. Etiā filius
elbihasida timore gladij fact⁹ est sarracenus. Un̄ lras misit
ad mesques: q̄s mulier abscōderat inter capillos capitis sui
nūciās ei aduentū mahumeti: ut cauerēt violentiā doctrine
ipsius. Notādū est aut q̄ quatuor sunt ptes tenentiū mahu-
meti errorē. Prima pars ingressa sarracenisimū est: illorū q
per gladiū itrauerūt: sic dictū ē. Et nunc filij eorum cogno-
scētes errorē respicerēt: nisi gladiū formidarēt. Alia ⁊ secū-
da est illorū q̄ decepti a diabolo: credūt esse vera q̄ falsa sunt
Tertia est: illorū q̄ a pgenitorū errorē discedere nollūt: s; di-
cūt se velle tenere q̄ patres eorū tenuerūt. A quoz patrū po-
tius recedūt sentētia: q̄ pro ydolatria q̄m tenebāt: mahume-
ti minus malā elegerūt sine dubio. Quarta pars est: illorū q̄
ppter laxiorē vitā in vxorū multitudīne. ⁊ alijs cōcessis licē-
tijs: istā infelicē vitā plus q̄ eternitatē alterius seculi dilexe-
rūt. Et cū istis etiā cōsentiūt illi q̄ apud sarracenos: sapien-
tes ⁊ litterati dicunt. nō qz credūt illā legē verā uel bonā eē
simpliciter: sed quia vehemētia delectatiōis absorbet iudi-
ciū ratiōis (ut dicit sapiēs) per quē modū etiā litterati mul-
ti xp̄iani nō seruāt legē euāgelij: quā tamē credūt simplici-
ter verā ⁊ bonā esse. sed poti⁹ imitant⁹ viā alchorani: quā tñ in
veritate credūt fictionē esse. huius autē signū est in vtrīs qz
quia cū aliqui sarraceni efficiant⁹ xp̄iani: ⁊ aliq xp̄iani effici-
antur sarraceni: xp̄ian⁹ nūqz efficit⁹ sarracen⁹ in morte: sed in
vita. Sarracen⁹ autē potius efficit⁹ xp̄ian⁹ in morte: qz in vita
Igit⁹ quilibet eorū magis eligit mori xp̄ianus: qz sarracen⁹.

nisi predicta violentia retrahat. Tria vero sunt expressa signa violentie legis predictae: absque eo quod dictum est, quod toties dicitur et mandat occidite. Unum est: quia mahumet⁹ dixit eis, quod tantum duraret lex illa: quantum duraret eis victoria armorum, et potentia temporalis. Sed certe, sicut dicit crisostom⁹, talis est veritatis natura: quod a multis in pugnata fortius inualefcit. Sicut e contrario, falsitas promota per multos: in semetipsa deficit. Veritas igitur non indiget fulcramento potentie temporalis, et maxime veritas domini que manet in eternum. Lex enim christianorum tempore persecutionis, (que duravit, ccc x. annis continuis) maxime fuit promota, et numero fidelium et euidentia miraculorum. Secundum signum violentie predictae est: quia quando ipsi conveniunt ad predicationem: et ut lex exponat eis: magister sarracenorum (quod debet proponere verbum) primo denudat ense, et denudatum tenet in manu dum predicat, vel ponit in loco eminenti ad terrorem. Christiani vero dum predicant: non ense, sed crucem eleuant, ad ostendendum non signa violentie: sed innocentie, velut homines qui mittuntur a christo sicut oves in medio luporum. Tertium vero signum: est occisionis et violentie, quia ipsi soli sarraceni nutriunt assissinos occisores hominum quibus ex ipsa occisione activa et passiva promittunt vitam eternam, et mittunt eos per mundum: ut perditorie occidant principes mundi. Nam huiusmodi assissini: habent castra et fortalitia sua circa montem libani, et sunt obediētes soldano babilonie qui est caput sarracenorum, et ipsi: ritu et lege sunt sarraceni, et non vocantur assissini a sarracenis: sed vocantur hysmahelite, quasi radix et stirps sarracenorum, et principales defensores: et conservatores legis mahumeti. Ad hoc enim singulariter instruuntur et nutriuntur: ut occisionem exerceant. hoc scelus horret non solum christiani qui legem sanctissimam habent: sed etiam tartari, qui nullam legem se dicunt habere: nisi legem nature. Ex his igitur apte patet: quod lex sarracenorum est occisionis et violentie. Est autem violentum: cuius motus est ab extra: nichil conferente vim passo: ut dicit aristoteles. Et ex consequenti patet: quod lex ipsa non est lex dei.

¶ Undecimum capitulum osten

dit. q̄ lex predicta est inordinata.

¶ Decimo cōsiderandū est. q̄ alchoran⁹ nō est lex dei: quia est inordinata. Quecūq̄ aut sunt a deo: ordinata sunt. ut dicit apostolus
v Et hoc videm⁹ tā i operib⁹ nature: q̄ in scri pturis sacris. Certissimū autē est non solum xpianis: sed etiā sarracenis: q̄ lex moysi. et pphete ⁊ euangeliū sint a deo. Hec autē omnia: ordinata sūt
¶ Nā moyses ordinatissime incepit a creatione mūdi. deide psecutus est ordine t̄poris ⁊ historie totū p̄thathenicū. Alii etiā pphete ordinatissime pcesserūt. ⁊ ordine t̄poris. osten dentes quo t̄pore. vel sub quib⁹ regibus. uł ordine historie uel a d minus semp ordine materie. Euāgelū etiā ordinatis sime procedit ordine t̄poris. ⁊ historie. ⁊ materie. Incipiens ab incarnatione ⁊ natiuitate xp̄i. deinde de vita et doctrina ⁊ miraculis: postmodū de morte ⁊ resurrectione ⁊ de ascēsiōe xp̄i. In alchorano aut oīno: nullus est ordo. Nec ordo t̄po ris. Nō enī dicit sub quib⁹ regib⁹. uł quo t̄pe. Nec ordo hi storie. Nā p̄mū capitulū a quo incepit: dicitur rubrica vel apertio libri. In quo conueniēter sine dubio incepit ab ora tione. et laude dei: sed immediate post breuē orationē prose quitur opus. Et est capitulū secundū de vaca rufa. quā im molauit moyses: cuius historia est in leuitico. Tertium capi tulum est de familia amram. qui fuit pater moysi. cui multa de xp̄o interferit. et dicit. Quod uirgo maria fuit soror moy si et aaron. Et statiz sequit⁹ capitulū quartū de mulieribus. et sic de alijs. ita inordinate: q̄ non est homo in mundo qui posset de ordine historie et capitulorum reddere rationem. Nec ordo materie. Nam numq̄ vnā materiā prosequi tur ordinate. sed statim de vna materia se transfert ad aliaz omnino extraneam: recte sicut arrepticus. Nec ordo argu mentatiōis. vel alicui⁹ p̄batiōis. Sz tota doctrina est ex sup positione. ⁊ ponit vnā p̄positionē per se verā. ⁊ ex illa cōclu dit quādam aliā: q̄ nihil habet facere cū ea. sicut frequētis sime dicit. q̄ deus est excelsus. et bonus. ⁊ alchoran⁹ est lex

saluationis. et q̄ deus est deus. et q̄ nullus est alius deus: ni-
 si deus. et mahumetus est propheta veridicus. Sed que
 est ista conclusio. q̄ mahumetus sit veridicus seruus dei: q̄
 deus est deus? Et sicut in capitulo. elmeyde. q̄ d̄ interpretat̄
 mensa. dicit. Cōstituit vobis dñs domū elharā .i. vetatiōis
 hec est domus meche. et mēsem ieiunij sarracenissimū. z hoc
 vt sciatis: q̄ deus nouit q̄ in celis et q̄ in terris sunt. et deus
 est noscēs omne q̄ est. Sed qs vel fatuus dubitat: qn deus
 scit oīa? Sed esto q̄ dubitet. Qualis est hec cōsequētia. q̄
 dom⁹ meche. z ieiuniū mensis sarracenissimū faciat scire. q̄
 de⁹ scit oīa. Frequentissime vero videt̄ loq̄ sicut somniator.
 Et maxime circa finē libri uident̄ ei verba deficere. sicut in
 ca. elheaffarim. q̄ d̄ interpretatur heretici. dicit de verbo ad
 verbū. sic. **B** blasphemū: nō adoro q̄ adoratis. nec vos a-
 doratis q̄ adoro. **V**ob lex v̄ra: z mihi lex mea. Sz oīs here-
 tic⁹ pōt illud dicere. vt p̄cīndat materiā inq̄sitiōis ad verita-
 tē. Nec recollo me vidisse nec iuenisse in toto libro vnū ar-
 gumentū recta positiōe. z cōuenienti ordine. Ordo aut̄ ver-
 borū ḡmaticaliter z rethorice ē ibi pulcherrim⁹. Nā fere tot⁹
 liber tinulus z et rithmic⁹ ē. **U**n̄ multū glorian̄ sarraceni
 de tā pulchro z ornato modo loquēdi arabice. Et ex hoc ar-
 guunt: q̄ mahumet⁹ fuit vere propheta. quia per se nesciuis-
 set loqui tā ornate homo penitus ydiota. Sed sicut visū est
 superius in ca. iiii. nō est consuetudo dei loqui mundo vel p̄-
 phetis suis peruersus et rithmos. Sic ergo patet. q̄ lex ista
 nō est a deo. que nullum ordinē continet: nisi ordinē grama-
 ticalē et rithmicū qui deo nō competit.

¶ Duodecimū capitulū osten- dit q̄ alchoranus est lex mala.

Duodecimo cōsideradū est: q̄ lex ista nō est a
 deo: q̄ est mala. De⁹ enī est sūme bon⁹. Op-
 timi aut̄ ē: optima adducere sc̄dm dionisiū.
¶ q̄ aut̄ lex alchorani sit mala: patet per
 ip̄z alchoranū. Dicit̄ .n. i. c. elhabaf. z ēt i. c.

elgen. qđ interpretat demones. qđ ipse alchoranus placet demonib⁹ z in eo delectant. Demones autē sunt mali et deprauati in volūtate. quib⁹ non placet nisi qđ malū est. igitur alchoran⁹ ē mal⁹. Preterea. Alchoran⁹ est causa oīuz malozū. ut occisionis. rapine. periurij. z huiusmodi. Que quidē mala alchoran⁹ non solū permittit sed z mandat. ut superi⁹ patuit: z maxime occisionē. Nec est excusatio qđ mandat qđ occidant increduli et non fideles. Dicit enim sine dubio. qđ fideles non deberēt occidere fidelē. ipsos autē infideles precipit occidi: nisi soluant tributū. Ergo soluere tributū ē integra causa: qđ occidant uel nō occidant. Preterea. Sicut in alchorano in plurib⁹ locis dicit. nullum esse maius malū qđ imponere deo mendaciū. alchoran⁹ autē deo imponit multa mendacia. etiā preter illa qđ dicta sunt superius in nono capitulo. de falsitatib⁹ quas otinet. qđ oēs redundāt in deū. Si enim alchoranus est sermo dei (ut dicūt) possum⁹ ostēdere plurima alia. Nā in capi. elēfaal. qđ interpretat lucra dicit qđ lucra sunt dei z nūcij. Et qđ dent deo qntā partē de his qđ lucrant. Sed nūquid deus est ista malus: qđ pmittat rapinam ut inde cōsequat partē suā. s. quintā partē. An est ita paup de⁹. qđ nō habet vnde alat paupes suos. s. viduas. pupillos z pegrinos de quib⁹ ibi loquit: nisi pmittat rapinā: ut inde lucret. Certe iam fecit mahumetus deū cōfortē sibi in malo: qđ nō pōt cōfortē habere in bono. Preterea. Licet alchoran⁹: aliquādo phibeat rapinā. uel piuriū. uel quedā alia mala: tamē ipsa phibitio est quedā permissio. Dicit. n. Ne faciatis talia et talia mala quia deo nō placēt. sed si feceritis: ipse est misericors z miserator. z indulgebīt vobis de facili. De rapina autē nihil vnq̄ mandat qđ restituat: nec ipi talē cōsuetudinē hnt. sed sufficit sarraceno qđ in fine dicat. Nō ē de⁹ nisi deus. z qđ mahumet⁹ est nūcius dei. sic supius patuit in. v. capi. De piurio vero exp̄sse dicit in ca. elmeyde. qđ interpretat mēsa. Nō imputabit vob deus fraudationē iuramēti. sed inodationē ei⁹ qđ dicat. Periuriū nō obligat ad culpā: sed ad penā. Et postea subdit. Pro trāsgressiōe aut

eius: decē miserorū cibatio. seu eorū dē vestitio. aut vnus ca-
ptiuū redēptio. Qui autē hoc nō valet: trib⁹ vicib⁹ ieiunabit
Ex istis sequunt̄ oīa mala. Nō ei timēt rape. v̄l fraudare. nec
piurare. nec seruāt fidē. cū tamē xp̄iani teneāt q̄ fides seruā-
da est hosti z etiā in fideli. Habēt tamē sine dubio sarraceni
quōdā genus iuramētī: qđ nō defacili frangūt. đ quo postea
videbit̄. Mahumet⁹ autē expresse dicit in capitu. elmetha-
enem. qđ interpretat̄ vetatio. Qđ deus dispensauerat cū eo
q̄ nō seruaret qđ licite iurauerat. s. q̄ nō accederet vltērius
ad quādā iacobinā q̄ vocabat̄. maria. z sic piurauit De qua
dispensatiōe (ut dicit) testes sunt michael z gabriel. Est igit̄
tur hec lex mala. ex qua sequunt̄ oīa mala. Est etiā mala. qz
z tā magna mala z mendacia deo iponit. z p̄ter illa q̄ dicta sūt
alia multa imponit ei falsa z fatua. Dicit. n. q̄ de⁹ se excusat
quare misit nūciū mahumetū hominē: z nō misit poti⁹ ange-
los. Et ait. Qđ deus dixit. q̄ misisset angelos: sed ipsi nō po-
terāt ire securi per mundū. Sed nūquid mahumet⁹ ibat per
mundū securior q̄ angel i: q̄ si per angelos itelligit bonos
z pacificos hoies: adhuc nō esset dubiū q̄ boni z pacifici ho-
mines securius vadūt p̄ mundū quā mali. Inducit etiā deū
frequēter loquentē z dicētē. q̄ ipse nō creauit mundū pro lu-
do. Sed q̄s fatu⁹ deo iponebat. q̄ ipse trufatiue creasset mū-
dū: Itē qz mahumet⁹ erat hō carnalissim⁹ z frequētissime in-
tendebat op̄i luxurie. In capi. elmirelhacab. inducit deū lo-
quentē. q̄ nō intrēt domū nisi inuitati z vocati: z nisi p̄ strepi-
tū de foris. Et sequit̄ quasi ex ore dei. Et cū intraueritis et
comederitis: exite z nollite stare ad dicendū historias: quia
molestū est pp̄he. z verecūdat̄ dicere: sed de⁹ nō verecūdat̄
dicere veritatē. Et breuiter qcqd̄ voluit facere vel q̄ fieret
ei: totū imposuit deo. q̄ mandabat q̄ ita fieret. Et ex hoc se-
cuta sunt oīa mala quasi ex auctoritate legis. s. q̄ occideret.
q̄ raperet. q̄ adulteraret cū vxore zeith. q̄ incestū cōmitte-
ret cū maria iacobina. q̄ piuraret. nec seruaret fidē in p̄missis
Est igit̄ h lex mala: qz diabolo (q̄ mal⁹ ē) placet. z qz ad ma-
la iducit. q̄ nō est a deo q̄ ē sūme bon⁹ z a quo nō ē nisi bonū.

Capitulum. xiiij. i quo ostenditur

institutio alchorani. et quis fuit actor et inventor illius.

Quam igitur ostensum sit: quod alchoran⁹ qui est lex sarracenoꝝ nō est a deo: cōsequēter inquerē dū est d⁹ discipulis mahumeti: et de institutio ne alchorani p̄dicti. Et est sciēdū: quod firmiter a sapientib⁹ credi⁹ et rationib⁹ efficacib⁹ cōprobat. quod p̄ncipalis actor ipsius alchorani nō fuit hō: sed diabolus. q̄ ex inuidiā p̄pria. et p̄missione diuina. p̄pter pctā populi p̄ualuit inchoare solēniter et efficaciter p̄fidiā anti xp̄i. Vidēs igitur diabolus: quod fides xp̄i crescebat in partib⁹ oriētis. et quod ydolatria deficiebat: am deuicto cosdroe rege p̄sarū et medozū ydolatra. p̄ eracliū regem xp̄ianissimū. et quod ip̄e eracli⁹ destruxerat excelsā turri. quā ip̄e cosdroe edificauerat ex auro et argēto et lapidib⁹ p̄ciosis propter ydolatriā. et quod crux xp̄i iam tantū erat p̄ eracliū exaltata. et āplius exaltāda: cū nō posset ip̄e diabol⁹ iā ampli⁹ defendere plures deos. nec totalit̄ negare valeret legē moysi: et euāgelium xp̄i. q̄d iā diuulgatū erat p̄ mūdū: cogitauit p̄ fictiōez legis q̄i medie int̄ nouā et veterē d̄cipe mūdū. Et ad hoc exequēdū assūpsit quēdā hoiez diabolicū noīe mahumetū ritu ydolatrā. fortuna paupes. mēte supbissimū. et maleficijs famosū. Equidē libenti⁹ assūpsissz diabol⁹ hoiez bone fame: si fuisset p̄missus. sic et libētius p̄mū tēptasset hoiez p̄ aliud aīal. in quo āplius ipsi⁹ malicia celaret q̄z per serpētē: si fuisset p̄missus. Sed nō p̄misit diuina sapiētia: nisi ut talē assumeret: et p̄ talē hoiez mūdū iuaderet. ut mūdus de facili aduerteret. q̄lis eēt lex data p̄ talē legislatorē. Deuicto igitur cosdroe per dictū eracliū. et reportata sctā cruce in hierusalez cū triūpho. āno dñi. dc. xxvj. eraclij autem āno. xv. surrexit mahumetus arabs. qui primo ditatus per quādam viduam diuitem quā in vxorem acceperat. Postea factus princeps latronum in tantam prorupit superbiam: quod voluit fieri rex arabum. Sed quia ipsi non receperunt eum. eo quod esset

genere et opinione vilis: finxit se esse prophetam. Et quia epilepticus erat. et ut firmiter creditur: arreptitius: et frequenter cadebat: dicebat. quod angelus ei loquebatur. et postea dabat quasdam responsiones. quas (ut dicebat) audiebat quasi per modum campanae. Et quia homo ydiota erat et sine litteris: dedit ei diabolus comites sibi convenientes. quosdam iudeos hereticos et christianos hereticos. Adhesit enim ei quidam iacobita nomine. bahepra. et fuit cum mahumeto: pene usque ad mortem. Ferturque: quod mahumetus postea interfecit eum. Et quidam iudei. scilicet phinees et abdia nomine. salon. postea dictus abdalla. cognomine sellem: et facti sunt sarraceni. et quidam nestoriani: qui maxime conveniunt cum sarracenis dicentes. quod deus non est natus de beata virgine: sed homo iesus christus. Et tunc quedam composuit mahumetus per modum legis incipiens a sociis. quedam de nouo testamento. et quedam de veteri. nec tamen tunc populus habuit alchoranum. Narratur tamen in eorum historiis: dixisse mahumetum. Descendit alchoranum super me in. vij. viris. et quicquid satis est sufficit. Dicunt autem hos fuisse. napha. et chou. homar. et homra. et elressar. et asser. et filius lietur. et filius amer. Dicemus ergo eis. si legerunt unquam coram mahumeto. et dicent quod non. sed hiis coram senioribus: et sic usque ad mahumetum. Et certum est quod isti non concordant cum senioribus partibus in lectura quae nunc tenent. Quod probatur. Quia lectura prime partis contraria est parti secunde. quia de tempore mahumeti nullus sciuit alchoranum: nisi abdalla filius messeorith. et zeith filius tabeth. et ocanam filius offan. et hebi filius cab. De alio filio abitaleb: quidam dixerunt sciuisse partem: quidam non. Quilibet autem istorum statuit sibi alchoranum: aliorum alchorano dissimile. et pugnauerunt contra se invicem. non recipientes que aliorum erant usque ad mortem. Et post mortem populi discordauerunt in alchorano usque ad tempus merba filij elhelre. qui composuit eis hunc alchoranum quem nunc habent et combussit alios alchoranos. Et tunc etiam. vij. dicti civitatum prefecti contradixerunt sibi in grammatice. et ydiomatibus propriis. Ex eorum autem historiis invenimus. quod capitulum repudia-

tionis excedebat capitulum. vacce. Primum erat in. cc. xxx. se-
tētijs. qđ hodie cōstat tm̄ ex duodecim. Dicūt etiā. qđ capti-
tulū. vacce. mille cōtinebat sentētias aliquñ: et hodie tm̄. cc.
lxxxviij. Referūt etiā de quodā potēte. noīe. elgaig. qđ extra-
xit ab alchorano. lxxxv. sentētias. et alias totidē alteri⁹ sen-
sus addiderit. Quomodo ergo verū est qđ dixit de alchora-
no deus (vt aiūt) quē nos descēdere fecimus recordationē
z nos eā custodientes erimus? Narrāt etiā quedā historie.
qđ mahumetus veneno mortuus est. nec habuit populus al-
choranū. Lū aut̄ hebenbebeer susciperet z p̄cipatū: p̄cepit
qđ qlibet recolleret qđ posset. et hūc (qđ est p̄manib⁹) cōposu-
it alchoranū. reliquos aut̄ cōbussit. Sed in capitulo. elharā
de alchorano dicit. qđ nullus nouit eius expositionē: p̄ter
deū. Et fundati in scia dicūt. Credimus ei. totū enī est a deo
n̄o. Et reuera. in hoc libro sūt multa tā obscura. tā trunca-
ta. z inordinata (vt sup̄ius patuit) vt nullū sensuz faciētia.
fatuitatē potī⁹ z mendaciū palliarēt. Factū est aut̄ vt cōcor-
darēt hūc esse alchoranū quē habēt p̄manib⁹: z dicerent.
qđ deus reuelauit mahumeto. z qđ ipse scripsit ex ore dei.
Effochaa tm̄. i. doctores z expositores magni nūq̄ cōcorda-
uerūt. Et hoc nō solū oriētales ab occidentalib⁹: sed etiā o-
riētales ab inuicē. Et in eisde scolis sūt diuerse secte. z tam
diuerse: qđ vna cōdemnat aliā. Quidā enī secunf mahume-
tum. z isti sunt plures. Et qdam secunf haali. et isti sūt pau-
ciores z minus mali. Et dicūt qđ mahumet⁹ vsurpauit sibi p̄-
tirānicā potentiā qđ erat haali. Surrexerūt contra vtrosq̄
sarraceni quidam periti in philosophia. et ceperūt legere in
libris aristotelis et platonis. et inceperūt contemnere omēs
sectas sarracenorū et ipm alchoranū. Qđ aduertēs qdam
calīpha de baldacho noīe: edificauit in baldacho. nadamiā
et mestanceriā. scolas solennissimas. et reformauit studium
alchorani. et ordinauit. qđ de quibuscunq̄ prouincijs veni-
rent in baldachū ad studium alchorani studentes z haben-
tes fellas et stipendia necessaria de cōmuni. et ordinauit qđ
sarraceni attendētes ad alchoranuz: nullo modo studerent

pbiam. Nec reputat bonos sarracenos q philosophie intē
dūt. pro eo q oēs tales contemnunt alchoranū propter cau-
sas iā dictas in octauo. et nono. capitulis.

¶ Capitulum quartūdecimū. de ficta visione mahumeti.

Quartodecimo considerare optet. q̄ fictā visi-
onē mahumet⁹ cōposuit. q̄ ē expositio cuius-
dā alchorani. Dicit. n. i ca. filioꝝ isrl. Laus
ei sit q̄ trāsire fecit seruū suū sub vna nocte
ab oratorio alharā (q̄ ē domus meche) vsq̄
ad oratoriū remotissimū (q̄ ē domus sc̄tā) in
ihrlm. cōtra quā benedixim⁹. Expositio hui⁹ s̄cie est. q̄ ma-
humet⁹ vna die psallebat horā matutinalē. Lūq̄ finisset:
dixit hoībus. O vos (inqt) hoīes itelligite. Sero postq̄ re-
cessi a vobis: venit ad me gabriel post psalmodiā vesptināz
vltimā: et dixit mihi. o mahumete. p̄cipit tibi de⁹ vt eū visites
Lūi dixi. Et vbi eū visitabo? Et dixit gabriel. In loco vbi
ē. Adduxitq̄ mihi iumētū elborach. et dixit mihi. Hūc ascē-
de. et egta vsq̄ ad domū sc̄tām. Lūq̄ curarē ascēdere: refu-
giebat iumētū. Dixitq̄ ei. Sta firmiter: q̄ mahumet⁹ ē q̄ te
curat ascēdere. Respōdit iumētū. Nō pmittā eū ascēdere:
nisi prius rogauerit deū p̄ me. Ego aut̄ intercessi p̄ iumēto
apud deū meū. Ascēditq̄ iumētū. et gradiebat (icedēte me)
tenui gressu. Collocabatq̄ vngulā pedis i oriz̄ ote visus sui
Sicq̄ veni ad domū sc̄tām in spacio minorē q̄ itus oculi cō-
pleat. Eratq̄ gabriel mecū. et adduxit me ad rupē in domo
sc̄tā in ihrlm. Gabriel dixit. Descēde: q̄ in a rupe ascēdes i
celū. Et descēdi. Et gabriel iumētū elborach cū cingulo ad
rupē firmavit. Et portauit me i humeris vsq̄ ad celū. Lūq̄
venissem⁹ ad celū mūdi: pulsauit gabriel ad portā. Dictū-
q̄ ē ei. Quis es? Respōdit. Ego suz gabriel. Dictūq̄ est ei.
Iteꝝ. Et qs̄ est tecū? Respōdit. mahumetus. Et dixit porta-
rius. Nunqd̄ missū ē pro eo? Respōdit gabriel. Et iā. Ape-
ruitq̄ nobis portā. Et vidi gentē et angelos. et bis flectēdo

pro eis genuafudi orationē. Et post: accepit me gabriel. et du-
xit me ad celū scdm. Et fuit distātia inter vnū celū et alteruz
stinere quingentoz annoz. Et sicut in primo dixit se pulsasse
et respōdisse: sic p oia in singulis celis vsqz ad septimuz. In
quo septimo celo describit se vidisse populū angeloz. Longi-
tudo vnus cuiusqz angeli erat instar mūdi multis mille vi-
cibz. quozū aliqs habebat septingēta millia capita. et i quo-
libet capite septingēta mille millia ora. et in quolibet ore sep-
tingētas mille linguas: laudātes deū septingētis mille mil-
libus ydiomatibz. Et respexit vnū angelū flentē. et q̄siuit fle-
tus ei⁹ causā. Et respōdit. Culpe sūt. Ipse aut orauit pro eo
Sicqz gabriel comēdauit me alteri angelo. et ille alteri. et sic
donec starē corā deo et tribunali ei⁹. Tetigitqz me de⁹ manu
sua. iter humeros vsqz a deo. quousqz ad medullā spine dor-
si mei man⁹ eius frigiditas pueniret. Dixitqz de⁹ mihi. Im-
posui tibi et plebi tue quinquaginta orōnes. Lūqz descēdis-
se et ad quartū celū: cōsuluit mihi moyses. q̄ reascenderē ad
abbreniandū: qz populus me⁹ nō posset. Et primo reditu ob-
tinui remissionē de decē: et sic vsqz ad quartā vicez. Et qnto
reditu a q̄rto vsqz ad decimū: nō remāserūt nisi quqz oratio-
nes. Lūqz moyses dixisset: nec hoc poterūt. Ego pre cōfusi-
one totiens ascendendū: nō ascēdi plus. Sed rediēs ad elbo-
rach: equitavi rediens ad domū meche. Et tēpus omnium
istorū fuit minus q̄ decima pars noctis. Plus de visione
ista est illud q̄ dimisimus (dicit dictator:) q̄ qd̄ narrauim⁹.
Lūqz hāc fictionē narrasset mahumetus gētibus vniuersis:
sexaginta millia hominū a lege eius recesserunt. Lūqz dice-
rent ei: ascende in celū nobis cernētibus de die. et videamus
angelos occurrentes: non recognouit falsitatē suā. sed ait.
Laus deo meo. Nunqd̄ aliud sum ego quā vnus hoīum et
nunci⁹. Sic et in capitulo pphetarū narrat de querentibz
miracnla ab eo fieri. Dixerūt de mahumeto. s. ascultasti sō-
nia. s. blasphemias cōcinasti. vlt̄ certe poetizas. Venias ad
nos saltē cū miraculo vno: quē admodū missi sūt et p̄ores. Re-
spōdit. Destruxit (iq̄t de⁹) ciuitates añ eos q̄ nō crediderūt

Nunquā ipi credēt. Et cū expectarēt ab eo miracula respōdit eis. Quoniā q̄ p̄cesserunt nos crediderūt miraculis. nec crederetis vos nisi p̄ gladiū. Audite ḡ mahumetici. si alchoranū viuificatis: ip̄e est q̄ affirmat: mahumetū nullū fecisse miraculū. Lōge aut̄ plures fuerūt quos consūpsit gladius q̄s qui gratis eū secuti sunt. sicut superius patuit. Hec sola fictio visionis p̄dicte deberet sufficere: ad cōfutandū qcqd̄ fecit mahumet⁹. Nā sic dictū ē superi⁹: nō permisit eū mētiri spūs. scūs. nisi ita manifeste: vt oīs hō facili⁹ aduerteret fictionē. Nā mō ponit de se iaudita miracula. mō dicit q̄ nulluz fecit miraculū. aliqñ dicit q̄ est solus nūcius hō. aliqñ q̄ ē plus q̄s angelus. et pro angelis itercedit. Et quare indignit asino vel iumento de mecha usq̄ in iherusalē: q̄ de iherusalē vsq̄ ad celū iuit sine asino. Et quomō potuit tot splendorēs angelorū sustinere in celo. q̄ dicebat. q̄ qñ apparebat ei vn⁹ angelus sp̄ cadebat in terrā. et spumās agitabat. et incuruabant manus et pedes eius. Neq̄ enī in p̄dicta visione ponit se raptū. s̄ dicit q̄ ascēdit in corpore simul ⁊ aīa cuius signū ē. Q̄ dicit. q̄ deus manu sua tetigit eū inter humeros. et sensit frigiditatē vsq̄ ad medullas spine dorſi. angelos ergo ⁊ deū ponit cū corporali dimensione.

¶ Quintū decimū capitulū cō

tinet sex questiones super alchorano.

Insequentē mouēda sūt q̄dā dubia i alchorano. ⁊ q̄dā q̄stiones. de qb⁹ cū sarraceni nō poterūt reddere rationē: nō solū iuitent sed opellant̄ itrare ad cōuiniū veritatis. Prima q̄stio ē. Quid sibi voluit alchoran⁹. q̄ toties induxit deū de se pluralit̄ loquētē. Dicit. n. in. c. ilbahara. i p̄sona dei. Dixim⁹ angelis. adorate adā ⁊ c. Et h̄ postea stinuat vsq̄ ad finē libri. Aliqñ loquens de deo in plurali. aliqñ in singulari. Et certissimū est oībus xpianis. iudeis. ⁊ sarracenis rōne vtentib⁹: q̄ de⁹ est vn⁹ et solus ⁊ simplex. ⁊ nō habet nec pōt habere cōsortez. Quare

ergo de se loq̄t pluraliter. Et nō possūt dicere q̄ de⁹ legtur
de se et de angelis. Dicit̄ enī ibi. Dixim⁹ angelis. Est ergo
hec locutio dei nō angeloz: s; ad angelos. Preterea. In. c.
sad. dicit̄. q̄ oēs angeli adorauerūt adā. nisi d iabolus. ergo
oibus angelis dixit de⁹. Preterea. In multis locis i alcho
rano inducunt̄ tales locutiones de deo in plurali. in talibus
actionib⁹: in qbus angeli nullo mō deo cōmunicāt. sic i crea
tiōe mūdi. z in iustificatiōe ip̄ij. Dicit̄ enī in alchorano i plu
rib⁹ locis i p̄sona dei. Nos inq̄z creauim⁹ celū z terrā z int̄
media nō pro ludo. z nos iustificauim⁹ hoīez z c. Et nos misī
mus xpm̄ filiū marie. et dedim⁹ ei sp̄m̄ sc̄tūm. z euangelii.
z miracula. Et talia i quib⁹ angeli nullo mō deo cūmunicare
possūt. Angeli enī creati fuerūt a deo. z nō cōcreatores deo
increādo celū terrā z intermedia. Nec possūt dicere sarra
ceni. q̄ vox illa p̄r sit vox z aīa dei vel vox dei. z cuiusdā al
teri⁹ itellec⁹ excellētissimi creati. p̄ quē deus oīa fecit (vt di
cūt) Cōstat enī q̄ qcqd̄ ē p̄ter deū: ē creatura. z a deo creatū
z nulla creatura pōt eē cōcreatrix cū deo. Preterea. Nō po
test etiā dici. q̄ deus pluraliter de se loq̄tur p̄pter diuersas
q̄litates q̄ sūt in eo. sic potētīā. sapiētīā. iusticiā. z huius mo
di. q̄s arabes appellāt. saffach. Ista enī sūt in deo nō accidē
tia neq̄z diuersa: s; sūt ipsa diuīna essentia. Vñ. in deo nullā
cōpositionē nec pluralitatē faciūt: vt p̄ illa deus de se loqua
tur pluraliter. quīnimo. nec homo vel angelus propter illa
diuersa pōt de se loq̄ dicēdo de vno pluraliter. cū tñ i angelo
z hoīe. illa accedētīa aliq̄z cōpositionē in eis faciant. Et cer
te talis modus loquēdi. s. q̄ deus de se (cū sit vnus) loqua
tur pluraliter: inuenitur semel a moyse introduct⁹ in genesi.
Nā in formatione hoīs de⁹ locutus est dicēs. Faciam⁹ ho
minē ad imaginē z similitudinē nr̄az. Et dicūt iudei. q̄ ē vox
dei ad angelos. qd̄ ē cōtra sacra scripturā. q̄ nunq̄z dicit ho
minē creatū ad imaginē angeli: sed ad imaginez dei. Et hoc
est qd̄ statim subiūgit moyses post illa verba dicēs. Et crea
uit deus hoīem ad imaginē z similitudinē suā. ad imaginem
dei creauit illū. Est igit̄ vox illa p̄ris ad filiū. vel tati⁹ trīni

tatis ad inuicē. Nā de⁹ q̄ ē vn⁹ ⁊ simplex in effētia: ē trinus in psonis. Et alchoran⁹ idē simplicit̄ dixisset: nisi q̄ timuit q̄ nō posset eē distinctio psonaz sine distinctiōe essentie. Et ideo dicit in ca. elnasa. O familia libri nolite vacillare in lege v̄ra. et nō dicatis de deo nisi veritatē. Quia x̄ps iesus fili⁹ marie est nunci⁹ dei. quē in ea posuit p̄ sp̄m sct̄m suū. Ecce hic noīat deū verbū dei ⁊ sp̄m sct̄m. S̄ timēs: ne p̄ hoc diuina effētia diuideret: v̄l multiplicaret. vel determinaret statim subiūxit. Et nō dicatis tres: q̄ deus est deus vn⁹. Ecce quātū appropinquauit ad illud q̄d maxime arduū ē in fide. vt q̄si cū iōāne diceret. Pater verbū. ⁊ sp̄s sct̄s. ⁊ hīs tres vnū sūt. Inducit igit̄ i alchorano mahumet⁹ deū loquētes pluraliter. Et nescit causā. et sic patet de p̄ma q̄stione. q̄ tenem⁹ cū eis cōmuniter. q̄ de⁹ ē vn⁹ ⁊ solus simplex. Et ip̄i hēt in alchorano. q̄ de⁹ ē de⁹. ⁊ q̄ hēt verbū suū. ⁊ sp̄m sct̄m. Et sic tenemus. q̄ ipse q̄ est vere deus ⁊ vnus et simplex proprie de se loquitur singulariter. ⁊ q̄ est trin⁹ in personis aliquādo de se loquitur pluraliter.

¶ Secunda questio talis est.

Secunda questio est. q̄ alchoran⁹ facit mentionē frequētissime de sp̄u sct̄o. et de verbo dei. q̄s ē iste sp̄s sct̄s: ⁊ q̄d ē istud verbū dei. Nā de sp̄u sct̄o: dicit in ca. elbachara. i p̄sona dei. Diuisim⁹ ⁊ dedim⁹ iesu filio marie. q̄ faceret p̄digia ⁊ miracula manifesta. ⁊ p̄fecim⁹ eū p̄ sp̄z sct̄m. Et idē p̄ oīa repetit infra in eodē. c. Itē dicit in ca. elembia. de maria. Insufflauim⁹ i eā de sp̄u sct̄o. ⁊ i plurib⁹ alijs locis loq̄t similia de sp̄u sct̄o. Querit ergo. q̄s ē iste sp̄s sct̄s. Et nō possūt dicere sarraceni. q̄ sit aliq̄ creatura. puta aliqs angel⁹ bon⁹. Quia loq̄t de eo singularit̄. vt de vno. sct̄o. n̄ro. Angelivero sct̄i sūt multiz oēs sūt dei. Que eēt igit̄ causa vt de illo de⁹ singularit̄ diceret. n̄ro ⁊ sct̄o. Et p̄terea. nō eēt magna cōmendatio de x̄po (quē alchoran⁹ itēdit singularit̄ comēdare) q̄ de⁹ dedisset ei ange

lū custodē. qz qlibet hō hz angelū custodez. Nā deus facit
 spūs z angelos z nūcios nros. sicut dicit in alchorano. in ca.
 elmelayche. Et p̄terea. angeli nō sanctificāt hoies. s; deus
 immediate z solus. sicut solus de⁹ pōt pctā dimittere. vt dici
 tur in alchorano. Si autē p̄dict⁹ spūs sit ver⁹ de⁹. qd de spū
 p̄dicto loq̄t de⁹ dicēs. dedim⁹ spūm sc̄tūm z insufflauimus
 de spū nro. Lū igit̄ diuina essētia sit vna z simplex. z nō pos
 sit diuidi nisi distingui. z ibi sit dās z datū. dās q̄ dicit. dedi
 mus. z dat⁹: spūs q̄ dicit dat⁹ z insufflat⁹. z iter dantē z datū
 regratur distinctio: oportet q̄ de⁹ dās z insufflans. z spūs
 sc̄tūs dat⁹ z insufflat⁹: distinguant̄ p̄sonaliter solū. z nō es
 sentialiter. Et sic solis relationib⁹ distinguuntur z differunt.
 Hec est distinctio sola: quā xp̄iani ponūt in diuinis p̄sonis.

¶ Tertia questio talis est.

Quidē q̄stionē omnino quā facim⁹ de spū sc̄tō:
 possum⁹ facere de verbo dei. Dicit̄ enim in
 ca. amrrā. Dicit̄ angeli btē marie. O maria
 de⁹ p̄tulit te. z purificauit te sup oēs mulie
 res. Et post dixerūt angeli. O maria: de⁹ euā
 gelizat vel enunciat tibi de verbo suo. z no
 men eius xp̄s iesus filius marie. Et in ca. elnasa. dicit̄. Non
 dicatis de deo nisi veritatē: qz ipse xp̄s filius marie est nun
 cius dei: et verbū dei. z verbū dei qd ipse posuit in ea p̄ sp̄ri
 tum sanctum. Asserit ergo omnino: q̄ xp̄s sit verbum dei.
 Querit̄ ergo. qd sit istud verbū dei: an verbū dei accidēta
 le. vel potius p̄sonale et reale? Si dicat q̄ est verbū dei vo
 cale tm̄. et accidētale: hoc nō potest dici. Loquitur enī de eo al
 choran⁹ z etiā euāgeliū singularit̄: vt de vno verbo tm̄. Ver
 bū autē dei vocale. z accidētale. qd a deo ē: nō iā vnū: s; mul
 ta. Nā oia verba sc̄tā. bona. z vera. possūt dici vba dei. Et
 p̄terea. nō eēt excellēs cōmēdatio iesu xp̄i quē alchoran⁹ in
 tēdit singularit̄ cōmēdare: q̄ dicat̄ verbū dei: qz vba dei di
 xit. Nā nō solū xp̄s: s; etiā alij p̄phete dixerunt verbū dei.
 Si autē z accipiat̄ substācialiter. z pprie. z personaliter. sic
 verbum dei est eternū. z verus deus. Sicut enim verbum qd

egreditur de ore corruptibilis hoīs. corruptibile eē necesse ē:
sic verbū qđ ab eterno egreditur d' ore dei. p qđ creauit celū z
terrā. z itē media (vt v'bo vtar alchorani:) necesse ē eē incor
ruptibile z eternū. Quicqđ autē ex deo pcessit essētiālit: est
deus. An cū verbū aliqn differat a dicēte z scipiēte verbū: z
ī dei essētia nō possit eē diuisio vel distinctio: oportet qđ sit ibi
differētia psonalis. z qđ verbū a dicēte: pprijs z solis relatiōi
bus distinguat. sic etiā de spū scrō dictū ē. hoc ē autē verbū
quo deus oīa fecit. dicit fiat: z fit. sicut ī alchorano dicit Et in
hoc cōuenit alchoran' cū euāgelio iōānis. qđ dicit. Oīa per
ipm facta sūt. Qz igit' a dicēte verbū scipit. z itellectualiter
gñatur. z illud qđ ab alio generat ī similitudinē speciei z natu
re dicit fili': hic ē. qđ verbū dei. dicim' filiū dei. Sic si sol ge
neraret de se talē splēdorē qđ eēt sol: illū solē z splēdorē dice
rem' filiū solis. In hoc tñ ē differētia: qz ī creaturis ī qbus
differt eē z essētia nō possūt multiplicari supposita: sine mul
tiplicatiōe nature. An hō generat aliū hoīez. Deus autē ī quo
idē ē eē z essētia. cū ex se gñat verbū: nō generat aliū deū. Qz
diuina essētia nec diuisibilis est: nec multiplicabilis aliquo
mō: ppt suā sūmā simplicitatē z pfectionē. Mahomet' igit'
qn̄ audiuit qđ xpiani dicebāt deū h're filiū. nesciuit cogitare
qđ possit eē fili' nisi de muliere. Et ideo nullū aliud argumē
tū adduxit: nisi qđ deus nō pōt habere filiū: qz nō hz vxorē. z
nō recolluit qđ dauid (quē tñ cōmēdat mahomet') pter fili
um naturalē: dicit deū h're multos filios adoptiuos dicēs.
Ego dixi dñs estis z filij excelsi oēs. et nō ex muliere. Alias tñ
vt liceat stultizare. Mahomet' qđ dixit: qđ virgo maria po
tuit h're filiū sine viro. satis potuit cogitare qđ deus posset h're
filiū sine muliere. Ergo vez dixit mahometus: qn̄ dixit. qđ
xps iesus ē fili' marie. z qđ erat verbū dei: sz nō itellexit. Si
enī itellexisset: dixisset. Ex quo ē fili' marie: ē ver' hō. Et ex
quo ē verbū dei: ē ver' deus. Nō enī ē deus cōposit'. vl' impfe
ct' vt hō. cui' verbū. z s'ceptio mētis. z ars. z opatio nō est
hō. imo qcqđ ē dei: deus ē. An verbū dei ē deus. intellect' dei
ē deus. opatio dei ē deus. Alchoran' autē nō accepit xps iesu: ni

sibihoiez. Et ideo. postq̄ dicit q̄ erat verbū dei: subiūxit. qm̄
iesus est apud deū. sicut adā quez creauit de limo. et dixit et
esto. Et quomō hoc ouenit p̄cedentib⁹? Quē enim dixerit. q̄
de⁹ infuderit verbū suū. ⁊ spūm in maria. ⁊ huiusmodi fuit
x̄ps. ⁊ opinet̄ postea: q̄ ipse fuerit vt adā. quē de limo crea
uit. Quomō cōuenit vt dicat̄: q̄ verbū dei. ⁊ spūs ei⁹ fuerit
lim⁹. Et quomō lim⁹ nisi de limo? Naturā ergo diuinitatis
ponem⁹ limū. Absit. Esset enī de⁹. ⁊ verbū ei⁹. ⁊ spūs ei⁹: q̄
si statua. q̄ neq̄ p̄cipit: neq̄ spirat. Nūc aut̄ de⁹ nr̄ (q̄ ē bñ
dictus in scl̄a) videt. ⁊ audit oīa. ⁊ h̄z verbum incarnatū de
sctissima virgine. ⁊ h̄z spūm q̄ virgini obūbrauit. ⁊ humani
tatē verbū impleuit. Qd̄ si fuerit oppinātī: q̄ similī in adā
fuerit verbū dei. ⁊ spūs ei⁹: in hoc est falsitas manifesta. qz
si verbū dei carni vel ei⁹ spūi esset vnitū: ⁊ spirit⁹ dei reple
uisset adā: nūq̄ sathanas decepisset eū. aut deiecisset verbo
suo. Tñ dixit de⁹ ade. Esto. hoc eodē verbo quo fecit oīa. qd̄
ab eterno erat apud deū. Est itaq̄ x̄ps ver⁹ de⁹: qz verbum
dei. Neq̄ enī verbū dei est min⁹ quā tot⁹ mūdus. Est etiā
verus hō: qz de virgine maria nat⁹. Et in quantū hō: ⁊ nūci
us dei est. ⁊ p̄pheta dei. ⁊ s̄mo dei. Et quantū ad hoc: bñ di
cit alchoran⁹. in ca. elnesa. q̄ x̄ps non negabit. nec angeli fi
deles: q̄ ip̄e nō sit seru⁹ dei. s. in q̄ntū hō. Qd̄ tñ inuenit̄ i to
to euāgelio. q̄ ipse diceret se seruū dei: vt nō induceret erro
rē. nec dixit exp̄sse ego suz de⁹. nec dixit ego sum hō. s. veris
⁊ manifestis opibus ostēdit: q̄ erat verus deus. ⁊ verus hō.
Et iō dixit. Si mibi nō vultis credere: opib⁹ credite. Et ista
est efficacior probatio: q̄ si sola verba dixisset. Dictū ē sup̄
us: q̄ re añ passionē nō dixit exp̄sse. apostoli aut̄ ⁊ euāgeliste ⁊
prius ⁊ postea tā manifeste dixerūt verba. ⁊ ostēderunt mira
cula: vt tot⁹ mūdus cōuinceret̄ hec credere. Et d̄ abumetus
aut̄ postq̄ bñ dixerat: q̄ x̄ps ē verbū dei: in veritate nō stetit
s. d̄ dixit sibi ip̄i. ⁊ dixit. q̄ ip̄e x̄ps nō erat de⁹. tñ qz dixit.
q̄ ap̄d deū se excusauit. qd̄ patet sup̄ius in. ix. ca. manifeste
esse falsum. tū: quia dixit. adorete deū meū et deū v̄rm. dñm
meū et dñm v̄rm. et hoc nō est strariū. Nā in quantū ip̄e e

rat verus hō: verus seru⁹ dei erat. vt prius patuit. Contigit ergo mahumeto: qđ ipse de alijs scripsit. in ca. de iona. dicēs qđ qdam reprobāt qđ nō intelligūt. et qđ non possūt exponere. Sic et ipse reprobauit misteriu⁹ incarnatiōis. qđ nō intelligebat. nec potuit exponere qđ de xpō in euāgelio dicebant. Et p̄ eandē rationē nō acceptauit misteriu⁹ trinitatis. qđ nō poterat intelligere distinctionē p̄sonarū: sine distinctiōe essentie. Sed qđ mirū. si hō carnalissim⁹ nō p̄cipit excelētissima dei. Et hec sufficiāt de tertia questione.

¶ Quarta questio talis est.

Quarta q̄stio est. Quia mahumet⁹ frequētissime in alchorano cōmendat legē moysi. et iob et dauid. et dicit psalteriu⁹ libru⁹ luminosum. et sup̄ oēs alios libros cōmendat euāgelium. in quo dicit. qđ ē salus et directio: q̄rit. q̄re sarraceni nō hēnt. et nō legūt libros istos. Quia enī xp̄s cōmendauit moysen. et alios p̄phas: et xp̄iani eos non habebāt: acceperūt eos a iudeis. et fecerūt trāsserri de diuersis linguis. et habēt eos autēticos. et legūt in suis scolis. Et dicūt sarraceni. qđ iudei corruerūt libros veteris testamenti. et xp̄iani corruerūt euāgelium. et libros noui testamenti. et qđ nihil veritatis remāsīt ī mūdo de scripturis: nisi q̄ntū ē ī alchorano. Sed ostēsū ē sup̄ in. iij. c. qđ hoc ē falsū et contra alchoranū. Preterea. Quō tātus p̄pha (q̄lez reputāt mahumetum) cōmendasset exēplaria corrupta. et dixisset. qđ in eis est salus. et directio. Vel quomō nō p̄dixisset in posterū corruēpēda: s̄z poti⁹ dixit contrariū. s. qđ si sarraceni essent in dubio de alchorano: qđ peterent ab illis qui ante eos acceperūt libros. s. a christianis et iudeis. et hoc dicit ī ca. de iona. Potius autem dixisset: nō credatis eis: qđ habēt libros corruptos. Preterea. In capitu. amram. docet sarracenos petere auctoritatē legis moysi. dicēs. Afferte p̄thatheucū si estis veraces: et legite et c. Nō est autē alia causa: q̄re nō legūt sarraceni predictos libros: nisi qđ sapientes sciunt. qđ de facili

deprehenderet falsitas alchorani: si libros sctos et veraces legeret. Unde et alchoran⁹ etiam sibi maliciose prouidit et posuit quattuor remedia ne desereret a suis. et ne falsitas eius deprehendat. Unum est: quod mandauit eos occidi. quod contrarium alchorano aliquid dicerent. sicut patet superius in capitulo x. Secundum quia dixit. quod cum hominibus alterius secte non disputaret. Tertium quia prohibuit ne eis crederent. Dicit enim in capitulo. amra. Non credatis nisi illi qui sequitur legem vestram. cum tamen dicat: quod in euangelio est salus et directio. Quartum est quod ab alijs totaliter separent et dicant. Mihi lex mea. et vobis lex vestra et cetera. Et per. Vos liberi ab eo quod operor. et ego liber ab eo quod operamini. et hoc dicit in capitulo. Si ergo sarraceni bene acciperent consilium alchorani: proculdubio dirigerent. haberent. n. euangelium. et legem moysi. et alias scripturas sanctas. maxime cum ipse alchoranus comedendo moysen. david et salomonem et alios prophetas: frequentissime dicat: quod non preferat unum alteri. Et hec sufficiant de quarta questione.

¶ Quinta questio talis est.

b Quinta questio est. Quid sibi vult mahometus in alchorano. quod toties et toties replicat de se scribens. credite in deum et nuncium. obedite deo et nuncio. sequimini deum et nuncium. Scimus enim quod soli deo debet fidelitas credentie. honoris latrie. operatio. obedientie. et sequella vie. quod ipse solus est principium et finis omnium. Unde nullus propheta unquam fuit ausus hoc dicere: ut deo se taliter et in talibus associaret. quod nullum potest habere participem neque consortem. Nam dominus in lege dixit moysi et omnibus iudeis. Videte quod ego sum solus. Et iohannes helias dixit. Si deus est dominus: sequimini eum. Videtur igitur mahometus ex talibus non solum dare deo participem et consortem: sed facere se deo participem et consortem. Et sic dicit in alchorano in capitulo. elnesa. deus non parcat: si quis daret ei participem. Solus autem christus qui non fuit particeps dei. neque consortis: sed fuit verus deus et verus homo: potuit dicere. quod tamen nunquam dixit in quantum homo. Credite in deum et in me. vel obedite deo et mihi. ne homines crederent eum dei particeps.

pem et consortem. Sed contra. io. xvij. Creditis in deum: et in me credite. Dicendum. quod hoc semel siue raro dicere: ad veritatis ostensionem et fidei informationem non inconuenit. Unde et alibi etiam dicit. Qui in me credit: opera que ego facio ipse faciet. Et iterum. amen dico vobis: qui in me credit habet vitam eternam.

¶ Sexta questio talis est.

Sexta questio est. Quia alchoran⁹ multa magnifica dicit de christo: et contra. vilia quedam de mahumeto. Quare sarraceni non sequuntur potius christum quam mahumetum. et euangelium quam alchoranum? Et quia contraria iuxta se posita magis elucescunt: videamus originem et alteramur: quod alchoran⁹ de utroque pronunciet. Dicit alchoran⁹. quod christus sue matri fuit nunciatus per angelum. et fuit fortificatus per spiritum sanctum. et fuit conceptus ex virtute dei (non operatione nature.) et natus de virgine sanctissima purificata super omnes alias mulieres. De mahumeto vero nihil dicit de istis: sed quod fuit orphanus errans et relictus a deo. Preterea. Dicit de christo quod est verbum dei. Et secundum hoc: nihil potuit ignorare. Mahumetus autem fuit incertus propheta. Dixit enim se nescire quid de se fieret: aut de suis. Dixit ipse etiam. Nescio vtrum ego aut vos simus in directione. Unde fertur dixisse de patre et matre. Utinam scirem quod est opus eorum. Fertur etiam quod ipse fuit prestigitatus a iudeis. acubus multis missis in vultum cereum. et proiectis in puteum. Tenent etiam communiter. quod ipse mahumetus. vitam veneno finiuit scilicet ex toxicatione quam immisit ei quedam iudea in minutione. Item. Christus descendit ab abraham per ysaac: cui facta est repromissio de benedictione: et consequenda hereditate. Mahumetus descendit per ysmael qui non pertinet ad repromissionem. sed de eo est dictum. Erit ferus homo et manus eius contra omnes. et cetera. Preterea. Christus nullum unquam peccatum commisit cum sit spiritu sancto plenus: et sit verbum dei: errare non potuit. mahumet⁹ autem fuit ydolatra. homicida. raptor lubricus: et multis

alijs peccatis obnoxius q̄ (ut dicāt) de⁹ ei pepercit. Item
 xp̄s miracula stupenda fecit et vtilia. Nam sicut ponit in ca
 pitulo elmeyde. in fine: xp̄s cecos illuminauit. leprosos mū
 danit: et mortuos suscitauit. Mahometus nullū miraculū
 omnino fecit secundū alchoranum. Et si de eo quedā dican
 tur: aut sunt impossibilia. et absurda (ut q̄ lunā reintegrauit
 fractam.) aut inutilia: ut q̄ camella locuta fuit. aut omnino
 occulta. Dicebat enim se facere in abscondito et de nocte: q̄
 de die requisitus monstrare nō poterat. Unde et ei dicebant
 Dicis q̄ ascendis in celū ad deū de nocte: ascende de die vi
 dentibus nobis et credemus. Xp̄s autē maxima miracula et
 magnifica faciebat de die et in manifesto. et corā multis testi
 bus. ut eius opera essent omnib⁹ patentia. Preterea. Chri
 stus fuit magister excellentissimus. Nam sicut in alchorano
 dicitur in capitulo. elmeide. quasi ex persona dei O xp̄e recol
 le quomodo dedi tibi spiritum sanctū: ut loquaris homini
 bus et in cunabulis. et magnis. et docui te librū. et sapientiā.
 legem moyssi. et euangeliū. Mahomet⁹ autē fuit doctor igno
 rans. homo ydiota. nesciens linguā aliam nisi suam. igno
 rans etiam expositionē sue legis. Dicit enim q̄ solus de⁹ no
 uit expositionem alchorani. Preterea. Christus secundum
 euangeliū. fuit crucifixus. et mortuus. et resurrexit vere. et
 ascendit ad celos. et sedet ad dexterā dei. Alchoran⁹ autē di
 cit: q̄ non fuit mortuus. sed deus assumpsit eum. Igitur taz
 secundū euangeliū q̄ secundū alchoranū. et in omnē euen
 tum xp̄s viuuit. Mahometus autē omnino mortuus est. sed
 melior est adiutor viuus: q̄ mortu⁹. Relinquo modo alias
 excellētias singulares quas de xp̄o ponit euāgelii. Mirū
 est igit quō sarraceni nō sequunt⁹ poti⁹ xp̄m q̄ mahometū. et
 euangeliū q̄ alchoranū. Maxime cum sit valde credibile:
 meliorē legē esse dataz mundo per meliorē legislatorē. et me
 lius conseruatā a deo verā. et incorruptā. sicut superi⁹ ostē
 sum est in tertio capitulo. et c.

¶ Sextū decimū capit. in quo
 ostendit preeminentia euāgelij ad alchoranū.

Reeminētia v̄o euangeliij ad alchoranū p̄t
cognosci facillit̄ ex his q̄ sup̄ius dicta sūt de
alchorano. **D**ñsū est s̄. q̄ alchoran⁹ nō ē lex
dei. q̄ nō attestat̄ ei lex vet⁹ nec noua. ⁊ quia
nec stillo nec snia ⁊ cordat cū alijs. ⁊ q̄ tra
dic̄it etiā sibi ip̄i. et q̄ nullū attestat̄ ei mira
culū. ⁊ q̄ nō est rationabilis. ⁊ q̄ continet falsitates aptas.
⁊ q̄ violēta. ⁊ q̄ inordinata. ⁊ q̄ mala. et q̄ incerta. hec enī
om̄ia p̄ ipsum alchoranū breuiter sunt pbata superi⁹. sed in
eodē alchorano legentib⁹ melius oñdunt̄ ut posses dicere cō
formiter euāgelio. Si mibi non vultis credere in alchorano
legite. horū aut̄ s̄ria de doctrina euāgelica manifeste patēt
Nā ⁊ mahumet⁹ sic xpm̄ excellētissime cōmēdauit sup̄ ali
os p̄phas q̄ nūq̄ fuerūt uel erūt: ita etiā magnificauit doc
trinā euāgelij sup̄ oēs alias scripturas dei. Et scim⁹ q̄ nūq̄
est tā validū ⁊ robustū testimoniū doctrine uel vite: q̄ cū il
le laudabil̄ loquit̄. q̄ ingerere crimē conat̄. Dicit. n. ip̄e ma
humetus in alchorano i cap̄i. elmeyde. Limitauim⁹ vestigia
hominū p̄ iesum filiū marie veracissimū patēter. ⁊ dedimus
ei euāgelium in quo est directio. ⁊ lux ⁊ veritas manifesta. In
plurib⁹ etiā locis in alchorano excellēter euāgelium cōmen
dat. Ip̄m tamē euāgelium in oī lingua ⁊ in oī puincia excellē
tissime se manifestat mūdo: ut cōfident̄ de ip̄so audeā dicere
sarracenis. Si mahumeto v̄ro de euāgelio uultis uel nō uul
tis credere: in uāgelio legite. Et q̄ dicit̄ in alchorano i ca
pitu. elenphal. Vult de⁹ q̄ verificef̄ v̄itas p̄ v̄bū suū. ⁊ preci
datur gubernatio hereticoꝝ. ⁊ veritas verificef̄: ⁊ vanitas
evanescat. Prouidit ⁊ dispensauit deus: ne mūdo ex igno
rātia p̄iret. ut lex illa q̄ ḡnaliter oib⁹ ⁊ sola necessaria erat. s.
lex gr̄e lex euāgelij. nō vno loco sed in diuersis puincijs. nō
vno p̄diomate sed diuersis ⁊ generalib⁹ linguis originaliter
scriberef̄. s. ebrayce. grece. ⁊ latine. ⁊ post hoc q̄ fidel̄ trans
ferref̄ in oēs liguas. ⁊ in fine euāgelij mādauit xps̄ discipu
lis. q̄ ipsū euāgelium p̄ vniuersū mundū efficaciter p̄dicarēt.
q̄ vtiq̄ (ut p̄ficere p̄ualerēt) dedit eis domū liguaꝝ. ⁊ vtu

remiraculorum. Alchoran⁹ aut dicit se esse datum a deo solum arabice. et sarraceni tenent certissime. quod nullus potest ipsum intelligere nisi sciat linguam arabicam. Et constat. quod non omnes sciunt linguam arabicam. nec dicere possunt. et in alchorano scriptum est (ut superius est ostensum) quod nullus potest saluari nisi in lege sarracenorum. Et quare vellet deus quod soli arabes saluarentur. uel scientes linguam arabicam. Lex autem christianorum que scripta fuit in omnibus linguis dicit. quod deus vult omnes homines saluos fieri. Igitur sarraceni qui solum nomine domini saluati (ut superius dictum est) et etiam omnes alij qui realiter volunt saluari: sciunt christum esse saluatorem. Legant euangelium in qua cumque lingua volunt. et inuenient omnia contraria his que dicta sunt superius. et omnia in alchorano. Inuenient quod attestat ei lex moysi. et prophete. et nullam ad eos contrarietatem euangelium habet. sed complementum et perfectionem omnium aliarum. Inuenient etiam in euangelio stilum non rhythmicum siue metricum: sed simplicem et communem. non quidem pro simplicitate scribentium. sed pro utilitate legentium. ut a quolibet prodiota et simplici conuenienter posset intelligi. Quod etiam habet non blanditorium. nec inconuenientibus turpia: sed compta et honestissima. Fabulam autem nullam omnino continet euangelium. sed sententias verissimas et propriissimas. Et si interdum similitudines proponat: ex ipso textu manifeste ostendit. quod loquitur per similitudinem. Recordatur autem in scripturis non solum cum alijs scripturis sacris (ut dictum est) sed etiam cum prophetis qui de deo. et virtutibus. et de ultimo fine hominis demonstratiue et rationabiliter tractauerunt. Addit tamen quedam altissima ad quam ratio naturalis et humana non potest peruenire. Nichil tamen omnino dicit: cui per demonstrationem obuiari valeat. Quia cum demonstratio contineat verum: nihil ei potest esse contrarium nisi falsum. Sane contradictio in euangelio nulla inuenitur. ut non solum unum euangelium conueniat sibi ipsi: sed etiam omnia quattuor euangelia in omnibus essentialibus fidei simpliciter conueniunt. scilicet de incarnatione doctrina. et passione. et resurrectione. et ascensione christi: cum tamen ipsa quattuor euangelia in diuersis prouincijs. et diuersis linguis et diuersis scriptoribus originaliter sint conscripta: ut superius dictum est. Quidam tamen simplices crediderunt. quod in euangelio esset contradictio. pro eo quia in uno

euangelio vni^o euangeliste scriptū est aliquid: q̄ d̄ nō cōtinet
in alio. Sed istud nō est cōtradictio: sed dei dispēsatio. Quia
instigāte spū scō: q̄d̄ vn^o euangelista tacuit: alius dixit. Et q̄d̄
vn^o euangelista scripsit: nullus aliorū triū negauit. uel aliqd̄
cōtrariū dixit. Et inter oēs q̄ttuor: nō scripserūt oīa dicta et
facta xp̄i: sed q̄ magis erāt necessaria ad salutē. Quō aut̄ do
ctrina xp̄iana sit p̄fecte miraculis cōfirmata: superi^o est apte
mōstratū in. vii. capi. Vñ nō oportet vlteri^o insistere. Nō est
aut̄ doctrina. nec lex in mūdo: q̄ sit ita rationabilis. et ita p̄fe
cta sicut euāgelica. q̄ oīa vicia extirpauit in radice. phiben
do nō solū inordinatū factū. aut dictū exteri^o: sed etiā inor
dinatū animi motū. vel affectū interiorē. ut cōcupiscentiā. et
irā inordinatā: ex quib^o oīa mala exteriora sequunt̄. Plāta
uit etiā et cōsūmauit oīa bona in mādato p̄fectissime. carita
tis. indilectiōe p̄fecta dei et pximi. q̄ est plenitudo legis. Ha
bita. n. amicitia et caritate p̄fecta que nouit cōmunicare bo
na pp̄ria: iā nō est necessariū querere iusticiā q̄ iducit redde
re aliena. Cōtinet etiā euangelium illud naturalissimū et que
nientissimū p̄ceptū. Quēcūq; vultis ut faciāt vobis hoīes:
hec eadē facite illis. Quo solo habito: nō est necessariū aliud
p̄ceptū respectu pximi. Euāgelium etiā nō solū cōtinet verita
tē: sed sic tenēt doctores xp̄ianorū. q̄ si in euāgelio vna sola
falsitas inueniret̄: eadē rōne totū euāgelium merito haberet̄
suspectū. sic superi^o determinatū est in. ix. cap. Violētia vō
nullā pmittit euangelium. q̄ nymō dicit ipsā violētia et iniuriā
esse patiēter et hūilit̄ sustinēdā dicēs. Si qs te pcusserit in vna
maxillā p̄be ei et alterā. q̄ si qs accepit paliū: phibere nollit.
sed da ei et tunicā. Docet etiā p̄ illata iniuria et odio: bñficiū
et amorē reddere dicēs. Diligite inimicos v̄ros. orate p̄ pse
quētib^o et calūniantib^o vos. vel bñfacite malefatiētib^o vob.
Neq; obstat. si hec oīa quidā mali xp̄iani nō seruāt. Nā p̄fe
cti seruāt et implent. Neq; enī malorū peruersitas impedit ve
ritatē et perfectionē sanctissime legis. Ordinatissima est euā
gelij doctrina. sicut superius est ostensum. in nono capitulo
ordine temporis. et loci. et ordine doctrine. et ordine materie.

Incipit ab incarnatione xpi determinans que pntinet ad eius
 natiuitate. Post natiuitate: tpe cōgruo oñdit xpi doctrinā
 z sapientiā. Post hec potentiā z miracula. Et postea passio
 nē z mortē. Et ultio resurrectiōez z ascensionē in celū z c. Sa
 ne nullū malū pōt iueniri in doctrinatate pfectiōis. Licet in
 stabiles et indocti credāt in ea quasdā blasphemias. sic de
 incarnatione xpi. z passiōe z misterio trinitatis. De quib⁹ (ut
 supius dictū est.) accidit q̄ in alchorano dicif scz. q̄ repro
 bāt qđ nō intelligūt. certissimū vero est qz certissime credit⁹
 et scitur. quo tpe. quo loco. za quib⁹ hoibus scripta fuit euā
 gelica doctrina. Certissima etiā est: qz mō cōuenientissimo z
 facilimo pfecte intelligif. Qz credēda pponūt p reuelatiōz
 diuinā. nō inuestigāda p rationē humanā. ut et simplices ad
 eā faciliter possint accedere. et intellectu alti: nequeāt supbi
 re. Et licet in se sit certissima: non tamē ab oibus intelligif.
 Qz nō est oīuz fides: sed tm̄ ab humilib⁹ z mūdīs corde. Su
 perbi vō et carnales eā pcipere nō possunt. quoz intellect⁹
 se habet ad ipsaz euāgelicā doctrinā: sicut oculus noctue ad
 lucē solis. Sacri vō doctores fides xpiane nō iā de nocte (ut
 noctue) volāt: sed irreuerberatis oculis radios solis velut
 aquile cōtēplanf in se. Alijs etiā nescientib⁹. z rationē que
 rentib⁹: cōuenienter exponūt fidei veritatē. Nec iā dicūt si
 cut in alchorano scriptū est in capi. iōne. z in capi. elchaferi.
 q̄ debēt sarraceni dicere alijs nationib⁹ nō credētib⁹ sed cō
 tradicentib⁹ alchorano. *Q̄d hī lex mea z vobis lex v̄ra. sed*
sunt parati sp̄ ad satisfactiōē oī poscētī rōnē d̄ ea. Hoc autē
ad sapientiē p̄tinet. s. assignare rationē sui op̄is: alias: q̄libet
fatuus posset legē condere et cōcludere qcqd vellet z nihil
credatur asserentibus contrarium. (sio sarracenoꝝ.)

Cap. xvij. in quo oñditur rñ

D hec nitunt̄ rñdere sarraceni qdā curiosi z p̄tina
 ces dicētes *Nō dicim⁹. q̄ euangeliū nō sit a deo: cū*
alchoran⁹ hec manifeste testet. Neqz q̄ nō sit pfe
ctū: cū sit a deo. Sed tā ardua z tā pfecta euāgelii cōtinet: q̄
mūdus ea non fufficiebat p̄ficere. Quis. n. pōt deū ex toto

corde diligere et proximum sicut se ipsum. quod potest orare pro persecutoribus
et calumniatoribus. et ex corde benefacere malefactoribus. et perfectissi-
ma aliquid facere quod euangelium precipit: et ideo quod non erat lex contra obseruabilis:
prouidit de mundo. de lege saluationis. et temperauit precepta. et dedit mundo alchoranum.
qui non continet ista difficilia sed est facilis ad seruandum. Et ideo dicunt. quod alchoranum est ma-
gis communis et valde sufficiens ad salutem mundi. Et ideo vocant alchoranum. legem saluationis
athonomathice. id est per excellentiam. dicunt igitur quod alchoranum succedit. quasi in loco euangelij. Et quod quicquid
boni erat in euangelio. totum est in alchorano. ita quod non est opus euangelio. Sed hoc continet
falsitatem manifestam. Non enim potest dici. quod euangelium sit datum ad tempus. puta usque
ad alchoranum. et postea alchoranum successerit ei ad salutem. Quia alchoranum manifeste
testatur. quod in euangelio est directio et salus. Preterea. non potest dici quod postquam deus
dedit euangelium: aduerterit quod mundus ipsum seruare non poterat. et correxit nullum
et temperauit precepta. ut deus facta notanda putet ab euentu. Sciebat enim deus a principio: et quod
euangelium contineret. et quid homines possent. Preterea. ipse alchoranum dicit. quod sarraceni non
sunt nisi compleant euangelium et legem moysi. Et quomodo posset euangelium dici perfectum: si non
erat proportionatum uiribus hominum. nec poterat contra obseruari. Preterea. Si euangelium est
perfectum: continet quod sunt necessaria ad salutem. quod autem obest: si postea quedam
alta consilia magne perfectionis contineat. quod non dicit esse necessaria ad salutem. Preterea. Quanto
lex aliquid est magis larga: tanto est minus meritoria. Si igitur alchoranum est leuius
quam euangelium: non est tante efficacie ad salutem. Non enim deus dedisset legem
minoris efficacie et magis strictam. Sed constat quod in alchorano dicitur: quod per
alchoranum possunt saluari etiam de mordes. igitur est lex alchorani maioris
efficacie quam euangelium. et magis stricta. preterea. Si alchoranum est magis
larga lex et magis facilis. est magis periculosum et magis culpabile eam non obseruare.
Sed sarraceni eam non obseruant. et periculosi peccant. quia non compleant
nec obseruent: patet. Bibunt uinum. et inebriantur. comedunt illicita. non
obseruant ieiunium. nec orationem. nec expendant iuxta facultatem. et alia multa
quod melius nouit quam conuersationem eorum probauit. et

siue dicat esse facile. siue difficile: piculum non euadit. Sed re-
 da: mahometus visus est dare legem facile. sed non est promissa a deo
 sic tempore calamum: quoniam difficultia multa misceret. Continet enim
 difficultatem ad intelligendum: quia in ea dicitur. quod a solo deo intelligitur
 hoc autem quantum sit irrationabile: patuit superius in. viij. cap.
 Continet. n. difficultatem ad credendum. Dicit. n. quod uirgo maria
 peperit ihesum. et quod deus habet uerbum. et spiritum sanctum. que sunt ardua etiam
 nostre fidei. que tamen est confirmata miraculis. Continet etiam difficultatem
 in opere ad adimplendum. ut de circumcisioe. et de uino non bibendo.
 et ebrietate uitanda. et de ieiunio. et oratione. et de expendendo secundum
 facultatem sibi a deo datam. et multa alia que paucissimi sarraceni
 seruauit. Igitur sic fuit necessarium mundo: quod leuigarentur precepta
 euangelij et daretur alchoran leuior: ita est et necessarium: quod adhuc
 daretur alia lex leuior. que possit ab hominibus leuior obseruari. et tamen eu-
 gelium quam alchoran totaliter questrarent. Vel si pauci saluarentur: esset
 culpa dei que dedit talem legem: quam homines seruare non possunt. quod si
 est inconueniens: statum est in primo. scilicet. quod euangelium sit lex a deo scripsit
 ma pariter et obseruabit mundo. Quod nobis concedat ihesus christus. Amen.

ExPLICIT libellus intitulat⁹ contra legem sarracenorum edi-
 tus a fratre Ricoldo florentino de ordine predicatorum: sacre
 theologie professore. Impressus hispani: per Stanislauum polo-
 num. anno a natiuitate domini nostri ihesu christi. m. d. xx. die marci.

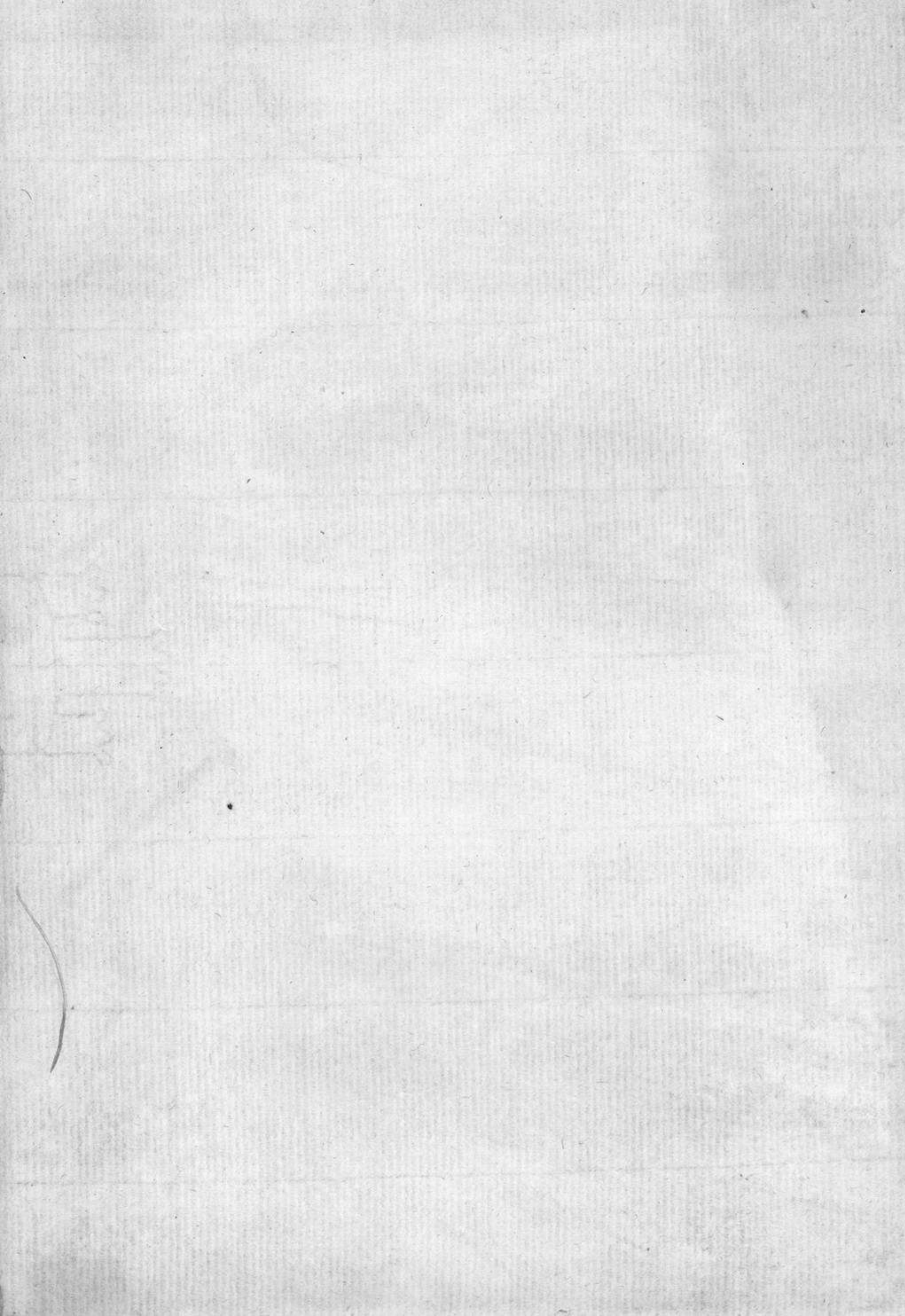

The first part of the book is devoted to a general
 introduction of the subject and a brief history
 of the subject. The second part is devoted to
 the description of the various forms of the
 subject. The third part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The fourth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The fifth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The sixth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The seventh part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The eighth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The ninth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The tenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The eleventh part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The twelfth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The thirteenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The fourteenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The fifteenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The sixteenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The seventeenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The eighteenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The nineteenth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject. The twentieth part is devoted to the
 description of the various forms of the
 subject.

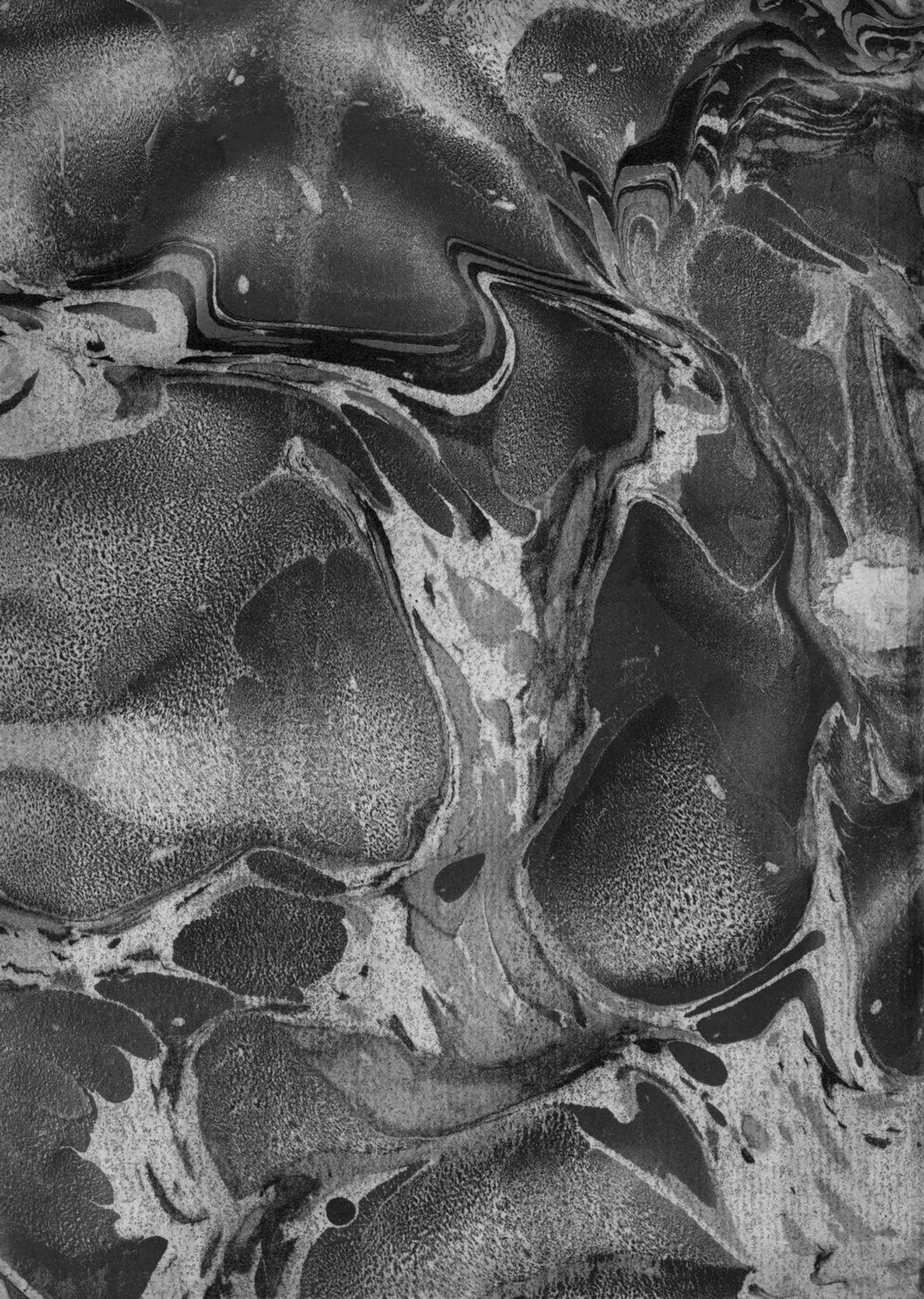
The following is a list of the various forms of the
 subject. The first form is the
 second form is the
 third form is the
 fourth form is the
 fifth form is the
 sixth form is the
 seventh form is the
 eighth form is the
 ninth form is the
 tenth form is the
 eleventh form is the
 twelfth form is the
 thirteenth form is the
 fourteenth form is the
 fifteenth form is the
 sixteenth form is the
 seventeenth form is the
 eighteenth form is the
 nineteenth form is the
 twentieth form is the

The following is a list of the various forms of the
 subject. The first form is the
 second form is the
 third form is the
 fourth form is the
 fifth form is the
 sixth form is the
 seventh form is the
 eighth form is the
 ninth form is the
 tenth form is the
 eleventh form is the
 twelfth form is the
 thirteenth form is the
 fourteenth form is the
 fifteenth form is the
 sixteenth form is the
 seventeenth form is the
 eighteenth form is the
 nineteenth form is the
 twentieth form is the

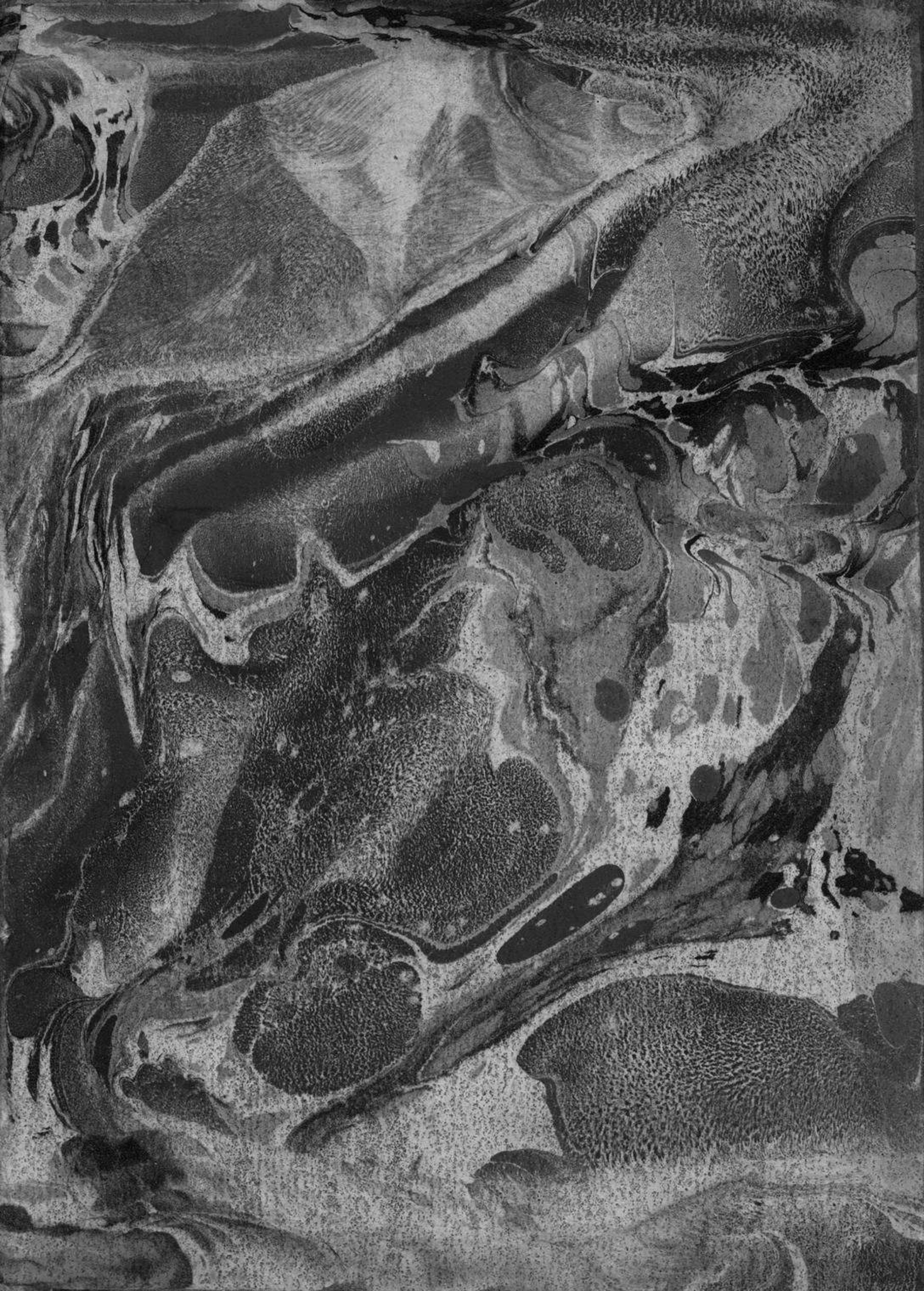

T O
BIBLIOT

Dep. ...

Núm. ...

LIBRERIA
BATTAL
ALDO
RANI

OLEDO
TECA PU
INGC
43

la 9.11.18
Remo